

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

XXI. évfolyam 6. szám

BUDAPEST

2012. november-december

*Kedves
Olasóinknak
áldott, békés
Karácsonyt!*

Fény érkezett az éjszakába

*Fény érkezett az éjszakába,
lelkünk egén is felragyog.
Magasságokból mélybe szállva
énekelnek az angyalok*

*a TEREMTŐRŐL, aki földre
engedte EGYSZÜLÖTT FIÁT,
hogy a kereszfán elgyötörje,
s békére leljen a világ*

*majd vére árán... Most a GYERMEK
körül még bámész nép forog,
kincset kínálnak Néki bölcsék,
ámulva nézik pásztorok,*

*de jajt kiáltva égig érnek
közben bűnök, kínok, a vér,
s rejtkehelyén zokog a LÉLEK
a GYERMEKÉRT, az emberért...*

Egy csillag útnak indult

*Egy csillag útnak indul,
egy istálló pedig
az ember álmain túl
csodával megtelik!*

Füle Lajos

**Konferenciák
határon innen és túl**
(8. oldal)

**Hit- és erkölcsstan
választásról**
(13. oldal)

Te vagy-e az Eljövendő, vagy mást várjunk?

Várhatunk *valamit*, és várhatunk *valakit*. Első esetben váradalmaink töltik ki gondolatunkat, az utóbbi esetben pedig a közelgő találkozás és együttlét öröme. *Váradalmaink* gyakran megcsalnak, mert nem azt kapjuk, amit vártunk, míg *váradalásunk* beteljesedése feledteti az úrt, melyet a vágyott személy hiánya okozott.

Az egész emberiség történetén végighúzódik ez a kettősség. Az első emberpár váradalma az volt, hogy az isteni teljes bölcsesség birtokosa lehet, s helyette – a sátna hallgatva – az Istennel való életközösség hiányát kellett megtapasztalnia. Azóta mindannyian evvel a hiánnyal a szívünkben születünk erre a világra.

Káin és Ábel áldozata sem egyszerűen a földművelő, illetve a pásztorok ember áldozata volt, hanem a hála áldozat, illetve a bűnért való áldozat örök példája. A hála áldozattal az ember Isten általános kegyelmére válaszol, s abból ad, amit ő is úgy kapott. Ajándékok cserélnek gazdát, de a személyes függetlenség fenntartásával. Ellenben a bűnért való áldozat a szent Istennel a bűn miatt megromlott kapcsolat helyreállítását szolgálja. „A bűn zsoldja a halál”, s az áldozati állatnak kell – helyettes áldozatként – elviselnie a bűn büntetését. En-

nek tükrében Ábel a Teremtővel való személyes kapcsolat rendezésének vágya indította az áldozat bemutatására, míg Kain a „sajátjából” viszonzta az ajándékot. „Az ÚR rátekintett Ábelra és áldozatára, de Kainra és áldozatára nem tekintett.”

A későbbiekben is Isten a szövetségét, személyes jelenlétét kínálta a választott népnek, de a nép csak az ajándékokra és az oltalomra vágyott. Isten közelsége, és mindent látó, mindent tudó hatalma inkább rémületet, mint vonzalmat szült. A pusztai vándorlás idején Mózes képviselte Isten jelenlétét a nép között.

Amikor Mózes a Sinai hegyen maradt negyven napig, a nép bálvány-istent, aranyborjút készített, mert Isten nélkül képtelen élni az ember. Ha az Élő, Szentháromság Istennel megszakad a kapcsolata valamilyen okból, akkor keres magának pótlékot.

A sinai törvényadásig inkább csak ösztönösen érezte az ember, hogy a szent Isten előtt nem állhat meg saját igazságával, utána viszont már tételesen tudta is. Ezért keresett gyakran isten-pótlékot, ahelyett, hogy a bűnét rendezte volna az Úrral. „Míg hallgattam, kiszáradtak csontjaim, egész nap jajgatnom kellett, mert éjjel-nappal rám nehezedett kezed, erőm ellankadt, mint a

(Folytatás az 1. oldalról)

nyári hőségben. Megvallottam neked vétkeket, bűnömöt nem takargattam. Elhatároztam, hogy bevallom hűtlenségemet az Úrnak, és te megbocsátottad bűnömöt, amit vétettem” – vall a bűnrendezésről Dávid a 32. zsoltárban, és a következményt így összegzi: „Sok fájdalom éri a bűnöst, de aki bízik az Úrban, azt ő szeretettel veszi körül”.

Az Ószövetség népe várta a Messiás eljövételét. Ehhez a váráshoz váradalmak is csatlakoztak. Erős királyt, népfelszabadítót vártak, aki békét, gazdagságot, függetlenséget hoz. A Messiással való személyes kapcsolatnál hangsúlyosabbak lettek a remélt ajándékok. Ezért, mivel váradalmaik nem teljesedtek be, nem ismerték fel azt, akit annyira vártak. „Saját világába jött, és az övéi nem fogadták be őt. Akik pedig befogadták, azokat felhatalmazta arra, hogy Isten gyermekeivé legyenek; mindazokat, akik hisznek az ő nevében, akik nem vérből, sem a test, sem a férfi akaratóból, hanem Istentől születtek” (Jn 1,11-13).

Ma is kísért bennünket, hogy saját terveink megvalósításához kérjük Isten segítségét. S ha jóindulatának megnyeréséhez áldozatokat kell hoznunk, a remélt támogatás érdekében áldozatokra is hajlandóak vagyunk: áldozunk az időnkéből, pénzünkéből, erőnkéből, csak függetlenségünket ne kelljen feláldozni! Pedig „*abban nyilvánul meg Isten hozzánk való szeretete, hogy egyszerűen Fiát küldte el Isten a világba, hogy éljünk ő általa*”. És mint Ábel példáján láttuk, bűnért való áldozat nélkül nincs bűnrendezés, és kapcsolatunk sem lehet a szerető Istennel. Ezért folytatja így János apostol: „*Ez a szeretet, és nem az, ahogy mi szeretjük Istent, hanem az, hogy ő szeretett minket, és elküldte a Fiát engesztelő áldozatul bűneinkért*” (1Jn 4,9-10).

Kedves presbiter testvérem! Mi adventkor már nem a Kisjézus megszületését várjuk, hanem avval a győztes Megváltóval ünnepelhetünk, „*aki halálra adatott bűneinkért, és feltámasztatott megigazulásunkért*” (Róm 4,25). Most azonban még csak hit által van közösségiünk a győztes Úr Jézus Krisztussal, ezért megmaradt adventi várakozásunk is, melynek alapja Krisztus ígérete a Jelenések könyvének végén: „*Bizonny, hamar eljövök*”.

Ezért örvendezhetünk, és mondhatjuk adventi várakozó szívvel: „*Amen. Jöjj, Uram Jézus!*”

Dr. Viczián Miklós

Azt olvastam a Bibliában... (7.)

...hogy „*látta távolról Ábrahámot és kebelén Lázárt*” (Lukács 16,23). Az önző gazdag és a szegény Lázár példázatában szerepel e kifejezés. Ama bizonyos gazdag nem vagyona miatt került a kárhozatba, s Lázár sem szegénysége okán az üdvösségre. Hitelenség és hit határozta meg sorsukat. A zsidó „gazdag” minden bizonnyal vallásos volt, csak éppen gyümölcstelen hitű. Az elméleti hit pedig nem sokat ér. Mindenesetre a kárhozatból is szeretne üzenetet küldeni hátramaradottainak. Erre az „Ábrahám kebelén” nyugvó Lázár feltámadása tűnne legalkalmasabbnak. Ilyen jelre még a legkonokabb ember is hívővé válna... – Ekkor utal Jézus az Ószövetség létre, üzenetének jelentőségére. Nagyobb csoda az, mint egy halott feltámadása! (Magyarban is szólás: „Onnan még nem jött vissza senki!”... – Ez az abszolút kételkedést fejezi ki.)

* * *

Az Ige Ábrahámot a „hívők atyjá”-nak nevezi. Ám mi a köze az örök üdvösség leírásához? Voltak, akik a római katolikusok által emlegetett – nemlétező – „tisztítótűz” fogalmával hozták össze.

A Tízparancsolatból tudjuk, hogy nemcsak Jahve Úr Isten személye, de még a neve is abszolút tisztelendő. Tehát nemcsak a képi ábrázolást tiltja (a legkiválóbb művészek is csak karikatúrát tudnak készíteni Istenről!). Nevét is a tisztelet védelme illeti. Ezt maga az Úr Jézus Krisztus is betartja. Mint minden izráeli ember, lehetőleg kerülje Isten neve kiejtését. Helyette – de Reá utalva – más kifejezéseket használ, pl. mennyek országa, a Név, az Úr. Sőt – bár mi magyarok Károli Gáspár bibliafordításának régies zamatának véljük, de tévesen – az igék szenvedő alakjának hasz-

nálata is ezt a célt szolgálja. „Megmondattott”, azaz: Isten mondta. Megvizsgáltattik, azaz: Isten vizsgált és rehabilitált. Ilyen Istenre utaló kerülő kifejezés az „Ábrahám kebele”, azaz: Isten országa, mennyek országa, üdvösség.

Nagyon komolyan kell vennünk azt a tényt, hogy maga az Úr is aláveti magát a Tízparancsolat kívánalmainak. Metaforái

arra utalnak, hogy nagyon komolyan kell vennünk Isten személyiségét. S itt nemcsak a durva, trágár cáromkodásokról van szó! Számos olyan kifejezésünk van, mely Isten tiszteletének, komolyságának hiányáról tanúskodik. A hit nem tréfadolog! Minden szónak – még ha „tréfá”-nak szánjuk is – komoly utóhatása van. Régen azt mondták: „*Sancta sancte tractanda*”, azaz: szent dolgokról csak szentül szabad beszélni. Azaz: kellő tisztelettel.

Manapság az a helyzet állt elő, hogy Istenről még az ateisták is elsütnek valami bölcsességet. Ám bőven akad keresztyén tiszteletlenség. Ezek legyenyhébbje: istenkém, Jézuska stb. Isten törvénye jóelőre – mint vasúti átjárónál a villogó jel – gondoskodott arról, hogy véletlenül se essünk a „világnézeti semlegesség”, Isten relativizálása bűnébe. A hívő zsidó ha kötött istentiszteleti imádságban Istenre utal, hozzáteszi: „Örökkévaló az ő kegyelme”, vagy „Áldott legyen az Örökkévaló”. Hogy még a legszentebb imádságban se érje sérelem Isten szentségét.

-p -s

Helyreigazítás

A 2012/5. lapszám elején, a vezércikk mellett a dátum módosítandó, amiért az olvasók elnézését kérjük.
(1517. október 31.)

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZÁGOS REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVEISEG LAPJA

Szerkesztőség: Budapest, VII. Vilma királyné-út 1. Telefon J. 348-41. Kiadástípus: Hornina-út 37.
Főszerkesztő: DR. BALTÁZAR DEZSŐ
Változó szerkesztő: SZABÓ IMRE
Főszerkesztő: CSIKESZ SÁNDOR

A Magyar Presbiter az Országos Presbiteri Szövetség (ORPSZ) tagú folyóirat. Kérjük a presbiteri munkát bevezető és a tagdíjat, amely évi 1 Ft, mulatlatlanul közzéjük. Akiknek saját címére megy a lap, azoktól 120 Ft költségűet kérjük.

Számoltatás

Nyolcvan évvel ezelőtt, 1932-ben a *Magyar Presbiter* decemberi számában **Dr. Baltazár Dezső** (1871–1936) tiszántúli református püspök – az *Országos Református Presbiteri Szövetség* (ORPSZ, 1926) alapító elnöke, *lapelődünk első főszerkesztője* – minden keresztyén ember, de különösen a presbiter felelősségére hívja föl a figyelmet. Ez a felelősség a kötelesség mellett egyúttal értelmet is ad minden hívőnek, s tegyük hozzá, ez az egyénre kiszabott feladat értelmet adhat, értelmét kell, hogy adja minden egyes ember életének.

SZÁMOLTATÁS

Az Idvezítő Úr Jézus Krisztus példázatokban is, egyes beszédekben is hangsúlyozza, hogy felelős az ember a reábízottakban. Felelős pedig a legnagyobb, legigazságosabb számoltatónak: Istennek. A felelősséget senki sem veheti le a vállairól, a számoltatás elől senki sem térhet ki azzal az ellenvetéssel, hogy ő olyan jelentéktelenség e világban, mely szerint nincs is reábízva semmi sem. Sokan azt hiszik, hogy csak annak van felelőssége, akire emberek bíznak reá valamit. Súlyos tévedés ez, de veszedelmes is, mert kiszakítja magát az ember ilyen okoskodással abból a legszentebb és legboldogítóbb kötelékből, amelybe megmérhetetlen kegyelmével az Isten vont. Isten minden embert legszemélyesebb és legközvetlenebb összeköttetésbe állított magával, s az ember más teremtmények felett álló méltóságára ezzel tette reá a koronát.

Az embert illető felelősség, az emberre kiterjedő számoltatás köre igen különböző. Jóformán minden embernél más és más méretű. De nincs olyan kicsiny, jelentéktelen, nyomorult tagja az emberek társaságának, akire ne bízott volna reá valami számoltatásra valót Isten. Mindenkinél Ő adta az életét. A test és lélek adományait. Ezeknek tisztaságára ügyelni, a testet úgy megőrizni, mint a Szentlélek templomát, a lelket úgy, hogy az Isten országa benne megjelenhessék, bizony nagy és szent bizomány már ez maga!

Aztán ott van a család, az egyház, a haza. Mindegyiknek a javából bízott valami reá. Mindegyiknek az életéből vár reánk hivatás, amelyet ha betöltünk szeretettel, becsülettel, áldozattal, akkor nemes és boldog öntudattal várhatjuk az isteni felhívást a számoltatásra: „adj számot sáfár”.

Magyar kálvinista presbiteri társaim! Tudjátok-e magasságában, mélységében, gazdagságában és méltóságában megmérni és megérteni, hogy a ti felelősségetekre mi van felírva, és miről kell számolnotok? Őseitek tudtak a reájuk bízott nagyszerű kincsekért éhezni, fázni, mezítenkedni, bujdosni, kínpadra vonatni, meghalni. Ők tudták, hogy ez a reájuk bízott kincs az evangélium világhossza és a haza szabadsága. Ez a kettős kincs van ti reátok bízva, magyar kálvinista presbiteriek! Ebben az országban van legelső sorban ti reátok bízva; mert a mi egyházunk a tiszta evangélium egyháza, a mi egyházunk a magyar nemzeti eszme fellegvára. E szerint a mérték szerint számoljatok a múlt esztendőről; ezzel a mértékkel sáfárkodjatok az új esztendőben.

*

Baltazár Dezsőről, mint az Országos Református Lelkészegyesület (1907) és az ORPSZ alapítójáról, halálának 75. évfordulója alkalmából már külön is megemlékeztünk a *Presbiter* tavalyi, 2011. évf. 1. és 2. számában. (4. illetve 5. oldal.)

Dr. Kis Domokos Dániel

Bomló házasságok V.

NYITOTT SZEMMEL

Legutóbbi cikkemben arról írtam, hogy a korszellem mennyire a családdal, házassággal ellenkező szemléletet sugall az embereknek. Hozzá kell még tennem, hogy e tekintetben nemcsak divatról, érzelmi ráhatásról van szó! A mai társadalomban a (gazdasági) érdekek is erőteljes ellenhatást gyakorolnak: szükség van az asszonyok pénzkereső munkájára egyfelől, nagyon megnövekedett a gyermeknevelés költsége másfelől. De manapság már a gyermekvállalás és -nevelés nemcsak anyagilag súlyos teher, hanem arra is számíthatnak a szülők, hogy gyermekeik bármiféle ballépéséért őket teszik felelőssé, miközben a nevelést még büntetőjogilag is akadályozzák („gyermekek jogai”, nevelő célú büntetések „bántalmazás”-sá minősítése). A gyermeknevelés kérdése különben további nagy téma – most csak azért utalok rá, mert a házasságok elsődleges célja az utó-

dok nemzése, felnevelése. Ha ennek értelmét nem látják az emberek, az visszahat a házassági kedvre. Sosem házasodtak az emberek önzetlenül, hanem azért, mert mind a férfi, mind a nő szempontjából szükséges és hasznos volt törvényes házasságban élni. Ha viszont mindig többen úgy érzik, hogy ma már sem nem szükséges, sem nem hasznos, akkor lassanként oda jutunk, hogy már majd azért csökken a válások száma, mert alig lesz felbontható házasság...

Számunkra – keresztyének számára – azért fontos a házasság intézménye, mert tudjuk, hogy ez Urunk akarata szerint való; az Ő teremtésének rendje. Ő azt akarja, hogy gyermekeink szülessenek, s hogy felneveljük őket – függetlenül attól, hogy az kifizetőd-e vagy sem! Feladatunk, hogy a világ előtt megmutassuk, s gyakoroljuk a Biblia szerinti családi életet (Ef 5,20-33).

Ezt ma sokkal nehezebb megvalósítani, mint amikor a házasság magától értetődő életforma volt.

A bibliai erkölcs elméleti helyeslése, meg a templomi eskütétel nem nyújt biztosítékot a házasságokat súlyosan bomlasztó tényezőkkel szemben. Különösen homokra építi házasságát az a hívő ember, aki „felemás igát” vesz a nyakába házasságával (IIKor 6,14-16). Karácsony előtt önként adódik, hogy József-re és Máriára gondoljunk, mint példára. Ők külön-külön is „igaz” – vagyis Istennek átadott életű – emberek voltak, s ezért az Atyától való áldás és erő védte és segítette őket. Mi, mai keresztyének is akkor számíthatunk a – házasságunkat is megtartó – kegyelemre, ha életünket hitből Jézus Krisztusnak átadtuk! (IIKor 5,14-15)

Kövespataki László

A presbiter munkamezeje (13.)

Egyházközségünk történelme

„Megint beszélünk, s csak beszélünk,
A nyelv mozog, s a kéz pihen:
Azt akarják, hogy Magyarország
Inkább kofa, mint hős legyen.”
(Petőfi Sándor)

1896-ra – a magyar honfoglalás ezredik évfordulójára – az ország valamennyi református egyházközsége kötelességének érezte, hogy nyomtatásban kiadja történetét és leírja akkori állapotát. Ezek átlagosan 50-60 oldalas leírások voltak. Egyrészt tükrözték az egyházközség jelentőségét, másrészt segítették az egyes családok önismeretét. Sajnos 100 év múlva csak néhány egyházközség érezte ennek szükségét. Közben ugyanis a kommunizmus ötven esztendejének „sikerült” református népiünket öntudatától megfosztani. Egyházközségből lett „gyülekezet” – netán „gyüli”.

A latin „conservari” szó megőrzést jelent. (Innen a „konzerv” szó. Megőrizzük télre a nyári gyümölcsöt. Nem engedjük elromlani.) Az egyházközség története őrzi számunkra saját múltunk értékeit, vívmányait, hagyományait. Ezzel szemben múltunktól való elszakadás vesztünket jelenti. (Az elfűrészelt fa is elszárad.)

A presbitérium egyik tagja vállalja el egyházközsége múltjának feltárását. Ebben segítenek a nagyon fontos anyakönyvek, jegyzőkönyvek, újabb időkben fényképek. Ezek alapján válnak érthetővé a mai jelenségek. Mikor, s hogyan épült a templom (esetleg az azt megelőző szenthelyek)? Kik voltak a lelkészek, presbiterek? Milyen köztörténelmi események játszódtak le benne? Honnan létesítettek és tartottak fenn iskolát? Kik voltak a tanítók és mit tanítottak? Milyen nevezetes emberek kerültek ki az egyházközségből? (A vezető értelmiség 3/4 része abból a több, mint 2000

kis falusi református iskolából került ki, amit a kommunista-szocialista hatalom elrabolt tőlünk!) Temetőinkről se feledkezzünk meg, hiszen azokban Ráday Pálok, Kerecsényi Dezsők, Jakabos Ödönök, Wesselényiek, Kölcseyek nyugsznak.

Külön fontos fejezet egyházunk történelmében a kulturális élet. Amíg élnek az 50-70 évvel ezelőtti fiatalok (ma 70-90 évesek), addig kérdezzük ki őket, hogy a református tanító milyen színdarabokat tanított az ifjúságnak, s hol, mikor adták elő, kik szerepeltek bennük? S a református énekkar, melyet sok helyütt dalárdának neveztek, mit tanult – s adott elő – tanítója vezetésével? Ne feledjük el, hogy a kommunizmus előtti magyar kulturális élet a legkisebb faluban is pezsgett. Telenként minden tanító betanított egy-egy színművet, s azt más 5-6-8 faluban is előadták! Így nevelődtek a Palló Imrék, a Béres Ferencek, Lőrincze Lajosok, s ezernyi társuk a legkisebb falvakban.

Ez a történetírás azért is fontos, mert ennek alapján tudjuk újjászervezni a lerombolt magyar hitéletet és a kocsmaszintre süllyesztett közéletet.

Aki ezt a szolgálatot vállalja, annak türelemre, kitartásra van szüksége. A múlt feltárását nem lehet rohammunkával elvégezni. S a gyümölcsnek időre van szüksége, hogy beérjen.

Ha a krónikás elkészült egy-egy témával, akkor telenként valóságos-est keretében számoljon be róla a gyülekezetnek. Megtapsztalja a szemek csillogásából azt, hogy milyen örömet vált ki az, ha valaki felfedezi az elmondottakból egyik-másik elődjét, vagy azt, hogy ő maga is részese volt egy bizonyos eseménynek. S ez erősíti a gyülekezet közösségét.

P. V.

Ezt írja ugyanis: „Akit ... senki sem látott és nem is láthat” (1Tim 6,16).

Ezt úgy kell venni, hogy Krisztusra is vonatkozik istensége szerint.
Augustinus: De Trin. I/6/11

A fönti idézetre való hivatkozással Krisztus személyére vonatkozóan kapunk különös betekintést. Arról van ugyanis szó, hogy amikor Pál az egyedül hatalmas Úrról, a királyok Királyáról, az uraknak Uráról ír, akkor a Szentháromság Istenéről beszél, következésképpen Krisztusról is. Persze önmagában ebben nincs semmi különös, ám ha tovább olvasva eljutunk a kiemelt idézethez, akkor megtorpanunk. Valóban Krisztusra is érvényes a kijelentés, miszerint senki sem látta és nem is láthatta? Hiszen az evangélium azt mondja: az Ige testté lett, és láttuk az ő dicsőségét. De mit jelent ez? Mit láttunk? Az ő dicsőségét. Augustinus amikor az evangélium magyarázatában ideérkezik, ezt írja: „Milyen dicsőséget? Milyen lett az ember

Ápropó

fia? Az alázat a sajátja, nem a dicsősége.” (II/16) Ezzel mintha azt mondaná: az ő dicsőségének megnyilvánulása az alázat. Az Atyával való egyelényegűsége és dicsősége az alázatban nyert kifejezést. És ezt láttuk! Az istenségét viszont nem. Krisztus istensége, akárcsak az Atyáé vagy a Szentléleké, továbbra is misztérium maradt előttünk. Nem véletlen, hogy a már említett traktátusban később ezt olvashatjuk: „nem távozott el azzal, hogy eljött” (XXXV/5). Kálvin is – nyilván Augustinust ismerve – így fogalmaz: „...Isten Fia csodálatosan szállt le az égből, anélkül azonban, hogy az eget elhagyta volna...” (Inst. II/XIII/4) Igen, a testté lett Ige látható volt, de Krisztus istensége nem. S mi közben hisszük és valljuk, hogy Jézusban mindkét természet – az isteni és az emberi – elegyíttlenül benne volt, ennek ellenére csak az emberi volt szemlélhető. Az egy-

házatya a Szentháromság titkát taglalva így folytatja: „Csak olyan látással látható, amelyre ha valaki eljutott, már nem egyszerűen ember, hanem túl van az emberi (léte)állapoton.” Tehát Krisztus, az Isten, továbbra is fölfedésre váró titok. Ám épp ez a titok a garancia arra, hogy aki eljött, az valóban Isten volt. S az erről való elmélkedés ezért nem fölösleges dogmatikai túlkapás, hanem a megváltás személyi föltételének megértése és befogadása. Krisztus úgy van előttünk, aki az Emberfia, de már örülhetünk, mert egykor a ma még láthatatlan istensége nekünk is fölragyog.

Apostagi Zoltán

Gyermekkori emlék egy barátom életét megmentő orosz katonaoorvosról

(A 2012/3. számban megkezdett történet folytatása.)

Mutatta az óráján, hogy tíz perc múlva itt lesz. Meg is érkezett egy lovas kocsival két erős, fiatal katonával és egy hordággal. Pillanatok alatt szabaddá tette a helyet az ágy körül, eltolta mindent, ami akadályozta a mozgásban, és gyengéden átemelte a nyöszörgő, alig élő barátomat a hordágyra. Meleg katonapléddel betakargatta és kinyitotta a lefüggönyözött nagy ajtót. Friss levegő és áldott napsugár ragyogta be a homályos szobát és a megdöbbent szülők, rokonok közül senki nem merte megkérdezni, hogy hova viszi a haldokló fiút és mit akar kezdeni vele. Legtöbben úgy érezték, hogy itt most Isten cselekszik valamit.

A katonák már indultak, de ő még egy pillanatra megállt, körbenézett, s Laci bátyjára rámutatott: „Te meg velem jössz – igyítve, davaj! Indulj, gyereünk!”

Tőle, Lajostól tudtuk meg még azon az estén, hogy mi történt Lacival. A város főutcáján lévő Weilich palotában volt a központi katonai kórház. Oda mentek, ahol a doktor azonnal hozzálátott, beöltöztött és levágta a Laci teljesen elfertőződött, elhaló lábát. Megszabadulva ettől a mérgezésről, a kicsi, pislákoló életlángja ismét fellobbant.

Amikor napokkal később – gyermekként – besurranhattam a katona kórházba, sebzett katonák között egy hatalmas ágyon, óriási dunna mögött találtam Lacit felülve, mosolyogva. Olyan volt, mint egy kicsi fióka egy hatalmas fészekben. Én majdnem sírtam az örömtől, szinte nem tudtam elhinni, hogy igaz, amit látok. Nekem olyan volt, mintha Laci feltámadt volna. Hiszen néhány nappal korábban szinte halottnak láttam őt.

Egy nagyon erős német hadifoglyot, egy birkózó fiút ültetett az orvos az ágya mellé, aki őt nem a karján, de a tenyerén is odavitte, ahová Laci éppen akarta. Sokáig ültem az ágya szélén, s most én meséltem az utcán naponta megbámult, nagyon „szélesvásznu” háborús mozirol.

Lassan, nagyon lassan kezdett az élet rendeződni. Én is hazamentem, családkunk is visszatérhetett a romos, feldúlt parókiára és Laci nap mint nap egyre erősödött. Az ő szülei, testvérei a

gyülekezeti házban kaptak átmeneti otthont, s így egy udvarban laktunk. Ő pedig részben már a mi családkunk tagja is lett és nagyapám szépen kárpótozott háromkerekű tolokocsiját – mit falusi bírónak és kurátornak is használt élete végén – most ő kapta meg. Isten nagy helycserét végzett és engedett meg minden területen. Ugyanazon a folyosón, ahol korábban én feküdtem, most ő gyógyult és mi testvérek vettük körül.

Később édesapám hívó testvérek segítségével elhelyezte a Budapesti Pénzverdében, ahol aranyművességet és órásságot is tanult. Hazakerülve ő készítgette a gyülekezetünk házasulandó fiataljainak jegygyűrűjét és javíttatta a lelkipásztorok és kapcsolataik óráit.

Hívó, újjászületett férfi lett. Konferenciák is bizonyoságot tevő, szolgáló élet. Isten hűséges feleséggel, Ilonkával, szép fiakkal, családdal áldotta meg. Kertjük, rokkant Trabantjuk is volt és kiszélesedett szolgálati terület vette őket körül. Háza építésénél magam is segíthettem, sőt laktam is náluk, amikor kizártak a lelkipásztori szolgálatból, és a szállodai munkakört is öccsén, Sanyin keresztül kaptam. Az orosz katonaoorvosra

pedig mint Isten életet mentő szolgádjára gondolunk mind maig.

Csak most élem át igazán, hogy minket, kettőnket együtt használt az Úr a Laci megmentésében. Teljesen más feladatkörben, de mégis együtt „szolgáltunk”. Én, mint sápadt beteg fiúcska, ő, mint segítőkész orvos.

Ha rövidesen mérlegre kerülnek az Úr jelenlétében szolgálataim, félek, címeimmel együtt a legtöbb kihullik a rostán. Talán-talán ez az egy szolgálatom megmaradhat, mert ezt nem árnyékoltam be, vagy nem rontottam meg önmagam akarásainak, indulatainak hozzáadásával. Itt annyi volt a feladatom, hogy megjelenjek, mint vizsgálatra szoruló erőtlén gyermek és Lacihoz „odacsalogassam” az operáló orvost, a szülők teljes reménytelensége ellenére.

Kedves egykori orosz katonaoorvos „szolgatársam”, aki az Úr kezében áldott eszköz voltál, és életet mentettél, – emléked is legyen áldott!

Dr. h.c. Szabó Dániel

Felhívás

Szövetségünk Elnöksége október 19-20-án elnökségi ülést tartott Budapesten.

Ezen – többek között – határozott a 2013. évre vonatkozó tagdíj és előfizetési díj összegéről is.

Az Elnökség 19/2012. Eln. határozata értelmében 2013-ra vonatkozólag a tagdíj változatlanul 2000 Ft,

a PRESBITER éves előfizetési díja (6 lapszámra vonatkozólag) belföldre 2100 Ft marad,

Európába 4200 Ft, a tengeren túlra pedig 4800 Ft összegben került megállapításra.

250 éve született

Nemesnépi Zakál György presbiter (1762–1822)

Az őrési bajánsenyei egyházközség egykori megszervezője, templomának – sőt, templomainak – építtetője Őrség őrnagya. Születésének, s egyben halálának kerek évfordulója alkalmából méltóságteljes ünnepséget rendezett a mai nemzedék. Szeptember 20-án szinte valamennyi őrési eklézsia képviselőinek jelenlétében Igét hirdetett *Szakál Péter*, az őrési egyházmegye esperese, előadást tartott *Benczik Gyula* megyei levéltáros és *Papp Vilmos* egykori bajánsenyei lelkész. A templomon elhelyezett emléktábla megkoszorúzásakor és egy emlékfá ültetése előtt *Balogh Péter* egyházmegyei

gondnok szóló buzdító szavakat a jövőt építő mai nemzedékhez. Az ünnepségsorozat a kulturházban végződött szeretetvendégséggel. A kiváló szervezői munkát *Szakál Zoltán* helyi lelképásztor végezte.

Ki volt Nemesnépi Zakál György? Már 1896-ban a „Senyeházi ev. ref. egyház évkönyvében” azt írja Szűcs László akkori lelkész, majd esperes: „Az anyaegyházzá alakulás mozgalmanak fáradhatatlan és semmitől vissza nem riadó vezetője Nemes Zakál György senyeházi lakos.” (Ma a település a Bajánsenye nevet viseli.) Ez a mondatrész: „semmitől vissza nem riadó”, bonyolult történelmi helyzetre utal, kihívásokkal való mérész szembeállításra enged következtetni. Ugyanakkor hatalmas anyagi áldozatokra emlékeztet.

Menjünk sorba. Ifjúságáról szinte semmit nem tudunk. Ám a jog világában jártas, erélyes szervezőre és közmegebecsülésben részesülő embert ismerhetünk meg. II. József „Türelmességi rendelete”, ill. annak kihirdetése idején 20 év körüli fiatalember. Ám 18 őrési község választott vezetője.

„Őrség őrnagya” tatárjárás előtti idők katonai parancsnoka, ám későbbi időkben a 18 faluból álló őrési esküdtestület elnöke. S ő fiatalon ez lett! Őrség örökölt jogai és egykori határőri szolgálatai fejében bizonyos autonómiával rendelkezett. (Fiai mentesültek országos katonai szolgálat alól, gazdái bizonyos földesúri szolgáltatásoktól. Sőt, a

győri római katolikus püspökségnek fizetendő dézsmát is megválthatták.) Őrség a Dunántúl egyetlen olyan területe, ahol kollektíve és folyamatosan megmaradt a reformáció.

Vas megye is egyike volt a 11 „restrictus” megyének. A bécsi császári kamarilla és Kollonits Lipót eretnekirtó bécsújhelyi püspök stratégiai célja az volt, hogy Bécs térségében 11 magyar megyét protestánsmentes övezetté alakítsanak. A templomokat vagy elkobozták, vagy ha nem volt szükség rájuk, lerombolták. A lelkészeket elűzték. Ám valamit kihagytak a számításból.

A mai Batthyány-családok közös őse az a Boldizsár (1538–1590), aki első évesen a Habsburgok párizsi követeként saját szemével látta sokezer hugenotta református lemezárslását. Lemondott követi tisztéről, megszakította kapcsolatait a Habsburg-házzal, s hazatért Németújvárra (ma: Güssing). Feleségül vette – politikai tüntetésként – Zrínyi Dóricát, a szigetvári hős lányát, s mindketten a reformátusság elkötelezettjei lettek. Dunántúl első református püspökét várukba fogadták. Emellett sokszáz hugenotta értelmiséginek menedéket adtak, de ezzel együtt munkalehetőséget. Vas megyei birtokaikon 4 református egyházmegye jött létre: körmenyi, rohonci, vépi, vizlendvai. Itt fogalmazódott meg a kálvini presbitériumhoz hasonló presbiteri rendszer kialakításának gondolata.

A templomokat lerombolhatta az ellenreformációs diktatúra. A lelkészeket száműzhetette. Ám a presbiterek több, mint egy évszázadon át nemcsak őrizték a tiszta hit lángját, de táplálták is. Presbiterek készítették fel az ifjúságot konfirmációra, családtérápiára, keresztelőre, s tartottak titkos házi áhítatókat.

A senyeházi kőtemplomot leleményes szervezéssel, türelemmel, nagy áldozatok árán építették fel, és szervezték a lelkési és tanítói állást. Zakál György a toronycsillag gömbjében többoldalas üzenetet küldött az utóknak. Ennek zárómondatai:

„Temérdek a munka, temérdek a költség. Ne gondollyad ám Késő Maradék, hogy ezt a magában kitsiny, de mostani szegény feleknek a mostoha időhöz képest gondolandó erejére nézve nagy, roppant épületet csupa itteni mindenhatóság vetette ide a te számodra, hogy tanuljád abban a te kötelességedet – avagy csak a földnek ereje fujta ide, mint a gombát. Ennek minden fővenye verejtek, minden falatja pénz! Akikre az atyák ennyit hagyhatnak a mostoha időben, azok tíz annyit tehetnek és tenni tartoznak szenteségebb időkben!”

Őrség, s vele Bajánsenye a kommunista-szocialista korszak kivérzett áldozata. Kettős határsáv, bunkerek, aknamezők, elektromos zár, Hortobágyra történő tömeges kitelepítés. A szépséges alpokaljai táj, s az itteni reformátusság rehabilitációra szorul. Az 1980-ban megszüntetett vasútvonalat az első Orbán-kormány korszerűen újjáépítette. Ám a gyülekezetek is erősítésre szorulnak.

Keressünk alkalmat gyülekezeti utakra. A bajánsenyei egyházközségnek is van fogadókapacitása. Csalogatónak hadd mondjuk: hosszabb időre érkezőknek még lovastúrara is van lehetőségük. Akár kerékpáron is átmehetünk Szlovéniába (1921 előtt Magyarország). Felkereshetjük a reformáció emlékhelyeit, különböző várakat, megtekinthetjük Aquila János mester páratlan freskóit.

ÉLŐ EGYHÁZ – SZOLGÁLÓ PRESBITER

Gomba / Délpest

Délpesti Területi Szervezetünk október 7-én délután Gombán rendezte egyházmegyei konferenciáját. Ennek programjában a helyi lelkipásztornak, *Ács Mihály* nagytiszteletű úrnak a Zsolt. 26,1-8 alapján tartott nyitó áhítatát követően *Takaró András* esperes úr tartott előadást a közegyház és az egyházmegye aktuális eseményeiről. Bevezetőjében

említett arról, hogy Zsinatunk megtárgyalta azt a felvetést, amely szerint a Heidelbergi Káté 80. feleletéből el kellene hagyni az utolsó mondatot, amely az úrvacsora római katolikus felfogását élesen bírálja. Elmondta, hogy a Zsinat szerencsére elutasította a felvetést. Az egy évvel ezelőtti tisztújítással kapcsolatban azt tanácsolta, hogy ha a választás jó döntést eredményezett, adjunk hálát érte, de ha rossz volt a döntés, váltsuk le az érdemtelenül megválasztott presbitert. Elmondta, hogy az Egyházmegye a missziói gyülekezetek támogatására ún. diakóniai perselyt létesített. Példaként említette az alsónémedi gyülekezetet, ahol labdarúgó kupamérkőzéseket és bográcsfűző versenyt rendeztek mintegy 400 résztvevővel, megmozgatva ezzel a környező gyü-

lekezeteket is. Végül szót ejtett a bevezetendő hittan-oktatásról és arról, hogy a vatikáni szerződés szándékozott újratárgyalása a kormány által várhatóan a református iskolák finanszírozására is hatással lesz.

A hozzászólások során Szövetségünk főtitkára felhívta a figyelmet arra, hogy erdélyi testvéreink a Heidelbergi Káté tárgyalt feleletéből Csiha püspök úr fordítása szerint elhagyták az utolsó mondatot, ezért kérte tagságunkat, hogy a Presbiteri Füzetek II/5. kötetében Csiha püspök úr kiváló magyarázatához a Kálvin kiadó hivatalos fordítását olvassák.

A jóízű étkekkel gazdag szeretetvendégség után *Magyarné Balogh Erzsébet*, a Református Missziói Központ vezetője „Egyházi szolgálat a társadalmi hitelesség mérlegén” címmel tartott előadást a cigánymisszióról. Elmondta, hogy Zsinatunk elfogadta az elvi alapvetést a szolgáltók és az anyagi alapok vonatkozásában, de – ahogyan az előadó idézte – „Timótheusok”-ra” is szükség van, olyan önkéntesekre, akik részt vállalnak a szolgálatban. A cigánymisszió nem jelenti a cigányprobléma megoldását és nem ad választ a társadalom tehetetlenségére, de lehet egy integrációs folyamat kezdete, a társadalom beteg testének a gyógyítása is. Említést tett a szakkollégiumokról, a pályázatokkal támogatott szolgálatokról, amelyek között egészségügyi vizsgálati programok és más, önkéntes diakóniai programok vannak. Utóbbinál különösen fontos a cigány fiatalok önkéntes munkája.

A konferencia utolsó programpontja lett volna a területi szervezet tisztújítása, azonban visszamondás és betegség miatt ezt el kellett halasztani. *Berkes József*, a Területi Szervezet hivatalban lévő elnöke biztatott mindenkit, hogy keressenek vállalkozó presbitereket az elnökségben való részvételre, hogy az eddigi szövetségi munkának folytatása legyen az Egyházmegyében.

SzS

Nagyvisnyó / Egervölgy

Az Egervölgyi Egyházmegye 2012. november 4-ére meghívta az Egyházmegye választott tisztségviselőit és minden érdeklődőt a Nagyvisnyón rendezett presbiteri konferenciára. A konferenciát *Hajdu Ferenc* esperes-helyettes áhítata nyitotta, majd *Deliné Horkay Márta* helyi lelkipásztor köszöntötte az egybegyűlteket. Majd *Dr. Szabó Dániel*, Szövetségünk főtitkára tartott előadást: „Reménységünk és munkálkodásunk egyházunk megújulásáért” címmel. Ezt követte *Balogh Judit* egyetemi docens előadása „A reformáció, mint a Szentlélek Istennek munkája az Egyházban, gyülekezeteinkben és a világban” címmel.

A konferenciát a zárzó, imádság és áldásmondás zárta, melyet *Pintér Elemér* egyházmegyei gondnok mondott el. A gyülekezet lelkipásztora szeretettel invitálta a résztvevőket bőséges szeretet vendégségre. Köszönjük a nagyon áldott együttlétet.

Szabó Kálmán
presbiter, Szilvásvárad

ÉLŐ EGYHÁZ – SZOLGÁLÓ PRESBITER

Presbiteri konferenciák határon innen és túl

Arad / Békés

Az **Aradi** Református Egyházmegye Presbiteri Szövetsége lelkeszertekezlettel egybekötött konferenciát rendezett 2012. szeptember 8-án az **Arad-Gáji** Gyülekezet vendéglátásában. A rendezvénynek helyet adó templom alapkövét 1992-ben Csiha Kálmán püspök úr, a gyülekezet alapítója helyezte el. A modern stílusban épült, praktikus tervezett, igényesen kivitelezett épületben a szép számú résztvevő előtt nagy megtiszteltetésként két előadás tartására kaptam fel-

kérést. Az első téma a keresztyén lelki depresszió volt. A keresztyénség örömeivel tulajdonképpen ellentmondásban van a boldogtalanság feltételezése, azonban a hívő ember is veszélyeztetett. Ennek az lehet az oka, hogy „eleget tudunk a keresztyénségről ahhoz, hogy ne érezzük jól magunkat, de keveset ahhoz, hogy boldogok legyünk” – írta Martyn Lloyd-Jones brit orvos-lelkész. A depresszió megelőzéséhez vagy a gyógyuláshoz szükséges mind önmagunk, mind Isten helyes ismerete és a feltámasztás-hit stabilitása. Ezzel kerülhetjük a túlzott aggályoskodást, a tévesen megélt múlthoz való értelmetlen, de állhatatos visszatérést. Az önel fogadó szeretet mellett hagyni kell magunkat Isten által szeretni! A második előadásban a Tízparancsolat szabadság-üzeneteire próbáltam a figyelmet felhívni. „A törvényt csak hálaadásunk gyümölcseként tarthatjuk meg” – szerepel a Heidelbergi Kátéban. Kálvin pedig azt írja az Intitúcióban, hogy a gyümölcs teljes mértékben Isten kegyelmének köszönhető, mégis az ember önálló, felelős cselekménye is egyúttal. Miközben aktivitással fejezi ki háliját a kegyelemért, ezt szívesen teszi, örömteli készséggel, „szabad engedelmségből”. A konferencia végén szeretetteljes vendéglátásban volt részünk *Fabián Erzsébet* és *Gál László* presbitertársaimmal.

*

Október 6-án **Gyulán** rendeztük a Békési Egyházmegye Presbiteri Szövetségének konferenciáját. A magyar történelem ez emlékeztető napját Kosuth „Magyar Golgotának” nevezte, s a hős tábornokok – akik utolsó éjszakájukat éppen Gyulán töltötték – em-

lékét a Magvető Iskola diákjai idézték fel igényes ünnepi megemlékezéssel. A gyülekezeti termet zsúfolásáig megtöltő hallgatóság előtt a nyitó áhítat szolgálatát *Dani Eszter*, a Zsinat közelmúltban kinevezett misszió osztályvezetője végezte. Szemléletes példákkal illusztrálta az alapige (2Péter 3,17-18) gondolatát „Növekedjete a kegyelemben!”. A határon túli szervezetek köszöntését *Venter Miklós*, Arad megyei elnök tolmácsolta. Az első előadásban folytatódott a Kálvin-évek témasorozata: *Dr. Kaszó Gyula* egyetemi adjunktus Kálvinnak a megszenteltetésről vallott gondolatainak keresztül mutatta be a káosz és a rend összefüggéseit – Isten életrendjét a bűn rendtelensége helyett. Szünet után *Vad Zsigmond*, a Debreceni Egyházmegye esperese tartott érdekes beszámolót a Dél-Koreai Református Egyház dinamikus fejlődéséről, elgondolkoztató adatokkal szolgálva a hitélet és az áldozatkésztség intenzitásáról. A koreaiak „nem vasárnapi keresztyének”, növekedésük egyik alapvető titka a naponkénti kapcsolat az élő Istennel imaközösségben. A naponkénti többszöri imaközösség életük természetes részévé vált. A konferencia keretében tájékoztatás hangzott el a Vasárnapi Iskola Szövetség (VISZ) hitoktató képzési programjáról és lehetőség volt a sarvasi gyülekezet jóvoltából a Kálvin és Harmat Kiadók gazdag könyvkiállításának megtekintésére és vásárlásra. Az alkalom hivatalos részét imaközösség zárta, melyet a vendéglátó gyülekezet lelkipásztor, *Baráth János* vezetett. Gazdagon terített éttermi asztalok mellett fejeződött be az együttélés – Isten áldása legyen a vendégfogadók életén és szolgálatán!

Dr. Tóth János

A 18. Nemzetközi (Kárpát-medencei) Presbiteri Konferencia tanulságai – (I.)

A karcagi nemzetközi konferencia tanulságait a következők szerint foglaljuk össze:

1. Református hitünk legfontosabb tételeit kiválóan és ma is érvényes módon foglalja össze a Heidelbergi Káté. Igaz, hogy hitünk alapja a Szentírás, de szükségünk van rendszerező, összefoglaló művekre. A Szentírás az útikalauz, iránytűnk a Káté. Már az első kérdés-felelet magában rejti a Szentháromság alapvető jellemzését, de nagyon gyakorlati, az életünk szempontjából életbevágó tanításban. Az Atya a Teremtő, a Fiú a Megváltó, a Szentlélek az Isten bennünk munkálkodó személye. Életünkben

nincs helye „sors”-nak, „véletlen”-nek, „szerencse”-nek, mivel minden a gondviselő Isten akaratából történik. Részletesen foglalkozik a Káté a Fiú Isten személyével, aki üdvösséget hozott számunkra, akinek emberi és isteni mivolta egyaránt szükséges volt a megváltáshoz és nem kereshetünk üdvösséget senki másban, csak Őbenne. Református hitünk két sákramentuma, a keresztség és az úrvacsora magyarázata fontos, hogy meg tudjuk különböztetni magunkat más felfogású keresztyénektől. Így a keresztség nem tisztítja meg a kisgyermeket az eredendő bűntől, hanem az Isten szövetségéhez való tartozás jele. Az úrvacsora nem Krisztus valóságos testének, vérének vétele, hanem annál a Szentlélek egyesíthet bennünket Krisztussal. Az ember tulajdonságai között a Káté kiemeli, hogy az ember nem az evolúció eredménye, hanem Isten teremtménye. Az eredendő bűn nem Ádám öröksége, hanem a természetünkből eredő hajlam a bűnre. A megigazulás pedig nem emberi cselekedetek eredménye, hanem Isten megigazító kegyelmének hálás elfogadása. Magyarázatot kapunk arra, miért kell jól cselekedni és ehhez a Káté részletesen foglalkozik a Tízparancsolattal. A tettekkel való hálaadást a szóval adott hála követi, az imádság. Csak Istenhez szabad könyörögni, másokhoz nem. Ennek módjáról van szó a Miatyánkról szóló magyarázatban. Végül az egyház megbízatásáról és működéséről szól hozzánk a Káté.

2. Az okkult szó azt jelenti: „rejtett”, „fedett”. A kifejezés közérthető magyarázatából világos lett a sötét erők fenyegető jelenléte és az ember kíváncsiságának megjelenése a túlvilági erők

működése és veszélyei iránt. Két válfaja van: a jövőmondás (jóslás, asztrológia/horoszkóp, tenyérjóslás, spiritizmus) és az igézés (reiki – azaz „kozmosz energiák lehívása” –, drogfüggés, játékszenvedély, talizmánok, amulettek, agykontroll, természetgyógyászat). Olyan, átfogó okkult mozgalmak ismeretesek, mint az ősmagyar vallás, a sátánizmus, a scientológia, a szabadkőművesség, valamint a New Age mozgalom. Az USA-ban és Angliában katedrálisban ünneplik a Sátánt. Az ilyenek terjesztésére létrejött intézmények, klubok, a szabadkőműves Billerberg csoport tevékenysége félelmet kelthet mindannyiunkban. A szabadkőművesek az Univerzum mesterei, ezt a szöveget ismételtetik: „Társ-teremtő vagyok Istennel, én vagyok a világ megmentője”.

A természetfeletti kutatása, azzal kapcsolatba kerülés igen veszélyes, mert bár kezdetben kedvező megnyilvánulásai lehetnek, de mindez csak a luciferi csábítás, mert akit hatalmába kerít, azt teljes egészében kisajátítja, nem engedi szabadulni és elpusztítja áldozatát. Megnyilvánulási formáiban sokszor azokat veszélytelennek tartjuk, de nem azok. Ha kétségbeejtően belemerül az ember az okkult kapcsolatok miatti kilátástalanságba, de félelmei nem hagyják nyugodni, a zűrzavar, ami körülveszi őt, elindíthatja Jézus felé. A nagy reménység az, hogy Jézus a bűnbocsátásával, az életünk átadásával ebből a helyzetből is kimenthet, hiszen Ő mindent megtett szabadulásunkért.

A témához elhangzott korreferátumban a lelkigondozói-lelkészi szolgálat alatt megtapasztalt esetek alapján tanulhattunk a megkötözöttség okkult kapcsolatokon alapuló szörnyűségeiről. A lelki megkötözöttségek minden esetben az okkult kapcsolatok valamilyen korábbi megléte miatt alakulnak ki. (Természetesen meg kell különböztetni a pszichiátriai eseteket a lelkigondozói esetektől.) A megkötözöttségek a démoni világ átnyúló kapcsolatai a létező és látható világba. Egy ilyen példa volt a „Harmadik típusú találkozások” c. TV műsorhoz való kötődés is. Isten a zsidó népnek, és nekünk is egyértelmű útmutatást adott V. Mózes 18,9-13 versében. Nem lehet közünk sem a fehér, sem a fekete mágiához, mert mindkettő egyformán veszélyes. Aki megszegi ezt a tilalmat, az örök kárhozott hozza saját fejére. „A tudatlanság időszakait ugyan elnézte Isten, de most azt hirdeti az embernek, hogy mindenütt mindenki térjen meg” (ApCsel 17,30)

NEMZETKÖZI KONFERENCIÁNK

A láthatatlan világ létezik, vannak történetek, amelyek igazolják, hogy vannak rendkívüli képességű emberek, „látók”, azonban őrizkednünk kell az ilyen kapcsolatoktól, mert ezek az ördög csapdái. Az okkultizmusról szóló ismeret megszerzése után bűnbánattal valljuk meg az ilyen kapcsolatokat és fogadjuk be az Úr Jézust, akinek minden rontáson hatalma van. Gyógyulást egyedül Tőle remélhetünk.

3. Európában terjed az **iszlám** vallás, többek között az iszlám vallású vendégmunkások és menekültek révén. Ahhoz, hogy ennek veszélyét felmérhessük, ismernünk kell az iszlám alapvető tanításait. Mohamednek, az iszlám prófétájának a tanítása jelentős fejlődést hozott az arab világban; megtiltotta az emberáldozatot, a vérbosszút, a leánygyermek megölését és ezzel nagy lökést adott az arab társadalom és civilizáció fejlődésének, amelyből

azután Európa is sokat merített. Damaszkuszi Szent János az iszlámot a keresztyénség eltorzult formájának tartotta. Kálvin az iszlám istenképét azonosnak tekinti a zsidók istenképével. Az „iszlám” szó azt jelenti, hogy „hódolat” – a teremtő Isten előtt. Olyan predestinációban hisz az iszlám hívő, amiben nincs kegyelem. Az ember lemond a saját akarataról. Az Isten a Teremtő, az ember a teremtmény – közöttük nem lehet közvetlen kapcsolat. Az iszlám tiszteli Izráel prófétáit – Jézust is közéjük sorolva.

4. A hiedelmek hatása a lélekre és az intellektusra együtt kezelhető a hit- és erkölcsstan oktatásával. Vannak olyan hiedelmek, amelyek mélyen meggyökereszkedtek közöttünk. Ilyen pl. hogy Isten a tudás fájáról való szakítást tiltotta, de ez nem igaz; Isten nem a tudástól, hanem a jó és gonosz megkülönböztetését adó gyümölcstől óvott. A sokból öt olyan hiedelmet sorolt fel az előadó, amelyek közmondássá is váltak. Ilyen: „Segíts magadon, az Isten is megsegít”; de az Igében nincs koprodukcióról szó. Annyi igaz, hogy nem tévlenségre rendeltettünk, de az ilyen gondolkodásra az Ige nemet mond. Jézust is megkísértették azzal, hogy vegye kezébe sorsát, de neki egészen más volt a küldetése. Ady Endrét is lehet idézni: „Ha néha-néha győzők...” Egy másik mondat: „Nem vagyok méltó, hogy úrvacsorázzam...” Melyikünk úrvacsorázik méltó módon?! Pál a Korinthusi levélben az úrvacsora módjáról beszél, annak nem szabad méltatlan módon történnie. A harmadik hiedelem: „Én nem vagyok olyan bűnös!” – amikor egymáshoz mérjük magunkat. Osztályozzuk a bűnünket – de a bűn

egyformán bűn. Gyökere, hogy nem hiszünk Jézusban. A negyedik: „Sorsát senki el nem kerülheti”. Sokaknak ez a predestinációs hite, holott az egészen más. Sokan ezzel nyugtatják meg magukat. Ez a nézet közömbösséghez, nemtörődömséghez vezet.

Pedig mindnyájan felelősek vagyunk az életünkért. Végül az ötödik: „Egy Istenünk van, mindegy, hogy hol imádjuk”. Az első fele igaz, de hozzá sok út vezet. Az ökumenikus mozgalom mintegy 60 éves, de ezer esztendő ellentéteit nem lehet ilyen rövid idő alatt feloldani. Victor János szerint nincs a valóságban olyan, hogy keresztyén, mint ahogyan olyan sincs, hogy gyümölcs. Becsüljük meg, hogy Istenhez református módon tudunk közeledni.

Fontos, hogy stabil ismeretekkel rendelkezünk mindezekről, főleg a presbiterek számára. Ezért fontosak az iskolák és különösen a jövő évtől kötelezően bevezetendő hit- és erkölcsstan vagy etika oktatás. Nem vagyunk erre felkészülve. Van kb. ezer végzett hitoktatónk, de háromezerre lenne szükség, akik erre jogosítvánnyal rendelkeznek. Sok faluban sem gyülekezet, sem lelkesítés nincsen. Ha az egyház nem készül fel, a gyerekeknek csak az etika marad. Ezeket meg kell beszélni a lelkipásztorokkal.

5. A bibliai emberképről szóló előadás arra irányította a hallgatóság figyelmét, hogy egész életünk találkozások sorozata. Így az ember folyamatosan találkozik más ideológiákkal, vallásokkal, világnézetekkel is. A találkozások alkalmával az ember lelkében is végbemegy valami. A találkozás elkerülhetetlen, de a következő lépés az lehet, mint ahogy a választott nép esetében is sokszor

TANULSÁGAI (I.)

előfordult, hogy bementek a bálvány istenek templomába, és az utálatoshoz adták magukat. Ez a vallási paráznaság. A Teremtő Isten nem osztozik más úgynevezett istennel. „Dicsőségemet másnak nem adom” – jelenti ki igéjében. S ahol idegen isteneket (is) kezdenek imádni, onnan az Úr dicsősége eltávozik. Következésképpen a metafizikai hajléktalanság, mivel csak Istenben nyugszik meg az ember lelke.

Példaként utalt az iszlámról szóló előadásra, és rátért az iszlám okkult hátterének ismertetésére. Rámutatott, hogy az iszlám keresztyénség-ellenessége mutatja, hogy nem a Szentírás istenét tisztelik Allahban.

Minden vallásnak van egy istenképe, világgépe és emberképe – folytatódott az előadás – így a Bibliának is. Isten a Teremtő, a világ a teremtmény. Az ember is teremtmény. A természetben nem Istent, hanem csak Isten lábnyomait találjuk meg. Isten nem bennünk van, hanem tőlünk függetlenül létező.

Az ember Isten képmása (tehát nem az állathoz hasonlít), és szellem – erkölcsi lény. Jézusban való hitben áll helyre a széttört istenképünk. Az ember test-lélek kettősségből áll. A hitetlen embernek is van pneumatikus képessége, de az nem Istenhez, hanem a démonvilághoz kötődik.

6. A „Sötét erők megnyilvánulásai a Bibliában” című előadás kiinduló gondolata az volt, hogy a bűn világába született ember alapvetően korrupt, és ezért saját céljai érdekében mindenkit korrumpálni akar. Ezért az a törekvés határozza meg az összes pogány vallást, hogy az ember valamilyen értékes ajándékkal, felajánlással próbálja szolgálatába állítani a túlvilági hatalmasságokat. Ezt az indítékot sokszor a keresztyén vallási törekvéseinkben is felfedezhetjük. Az ilyen kísérleteket összefoglaló nevén okkult (= titkos, titokzatos) gyakorlatoknak nevezték.

Az előadó 5Móz 18,9-15 alapján tételesen végigvette az okkultizmus korunkban divatos formáit, így szólt a jóga, a reiki, a hipnózis, a horoszkóp, a halott idézés, agykontroll, varázslás és még több más vallásos gyakorlatról, amelyeket megtévesztésül sokszor sport, természetgyógyászat, személyiségfejlesztés vagy kikapcsolódás álnév alatt kínálnak az óvatlan érdeklődőknek. Felolvasta, hogy „*Ne legyen köztetek olyan, aki a fiát vagy leányát áldozatul elégeti, ne legyen varázslást űző, se jelmagyarázó, kuzrsló vagy igéző! Ne legyen átokmondó, se szellemidéző, se jö-*

vendőmondó, se halottaktól tudakozódó”. Majd hangsúlyozta, hogy „*utálatos az ÚR előtt mindaz, aki ilyet cselekszik*”.

Végül kitért arra, hogy ezek a bűnök megkötözik az áldozatul esett embert, és csak úgy lehet kiszabadulni ebből a csapdából, ha bűnként valljuk meg, és Krisztus büntörtlő áldozatát ezekre is érvényesnek vallva elfordulunk minden okkult kísértéstől.

7. A hiedelmek elleni küzdelem túlzása a racionalizmus, amely csak azt fogadja el igaznak, ami megfogható, érzékelhető, látható. Ez a XVII-XVIII. században kiteljesedett filozófiai irányzat, amely szerint az emberi értelemnek kulcsszerepe van, ez a végső tekintély annak eldöntésében, mi az, ami létezik és mi az, ami nem. A racionalista gondolkodás azonban ma is él és hat. A fel-

világosult gondolkodás szerint a világ megérthető az emberi értelem által, ill. csak az a valóság, amit az emberi értelem által megfoghatunk és bizonyíthatunk. Az ember tehát nincs ráutalva az isteni kijelentésre. A vallás csak egy hipotézis, amelyre nincs szükség a megismeréshez, belőle csak az állja meg a helyét, amely értelemmel megfogható és tapasztalatilag alátámasztható. Ebből missziói programot is csináltak, amely leválasztotta a tapasztalatilag nem igazolható csodákat, meghagyva Jézus etikai tanításait. Ebből következik, hogy csak az anyagi lét fogadható el, semmi természetfeletti nem létezik, nincs halál utáni élet. Ezen túlmenően, a vallás a nép ópiuma lehet, amely elszakítja őket a valóságtól. Az ilyen gondolkodás nem tud mit kezdeni a vallási tapasztalatokkal, az imameghallgatással, a megmagyarázhatatlan gyógyulásokkal, a nyelveken szólással, a paranormális jelenségekkel, amelyek pedig léteznek. A keresztyén hit válasza erre a gondolkodásra többféle lehet: alkalmazkodás a racionalista gondolkodáshoz, a fundamentalizmus, amely szintén problematikus irányzat, vagy a posztmodern vallás felfogása, amely azon alapszik, hogy a racionális gondolkodás válságban van, mert nem képes a civilizáció megmentésére. Ezzel a válsággal egyidejűleg a keresztyén vallás is krízisbe került, mert nem tudott gátat vetni a racionalista hatalom bűneinek: a holokausztnak és a háborúknak. Ezért ma fenyeget annak a veszélye, hogy mindenki maga hozza létre a saját életértelmezését. Ezért a mi dolgunk: felmutatni a bibliai teljeskörű világgépet és az Isten és ember közötti kapcsolat lehetőségét Krisztus követésében.

Összeállították: az Elnökség tagjai

Az élet védelmében

Október 18-án megtelt a Parlament felsőházi terme a Keresztyén Civil Szervezetek 7. Országos Fóruma alkalmából. A civil szervezeti küldöttek, közöttük Szövetségünk főtítkára köszöntéseket és értékes előadásokat hallgattak meg az élet védelméről, különösen annak korai szakaszában.

Strommer Pálnak, a Magyar Piarista Diákszövetség elnökének vezető elnöklésével elsőként *dr. Harrach Péter*, a KDNP elnöke üdvözölte a résztvevőket. Rámutatott, hogy új Alkotmányunk meghatározása szerint az élet a fogantatástól annak természetes végéig tart és annak védelme végig kötelességünk. Az emberi élet védelme a személyiség méltóságával függ össze, annak kezdete és a vége a legveszélyeztetettebb. A Fórum célja nem az abortusz jogi szabályozásának a megváltoztatása, hanem annak megelőzése. A születendő gyermek védelme egyúttal a család, a nemzet védelme is. Ha a mai irány megmarad, az évszázad közepére hazánk lakossága a felére csökken, a lakosság egyharmada 65 év fölötti lesz, ami a társadalom gazdasági fenntartását lehetetleníti el.

Köszöntötte a fórumot *Habsburg-Lotharingiai Christiana* is és angol nyelvű tolmácsolt előadásában kifejtette, hogy az élet egész Európában jelentősen veszített értékéből. II. János Pál pápa „A nők méltóságáról” c. enciklikájában előre látta ezt, kimondva, hogy az emberség jövője a nők kezében van. Isten őket kiválasztotta arra, hogy közreműködjenek a teremtésben, bizalmát helyezte a nőkbe. Ezért a nevelést a nőknél kell kezdeni. Magyarországon még vannak példás családok, ami azt mutatja, hogy az ilyen családoknak van jövőjük és példamutatással a magyarok megmenthetik Európát.

Böjte Csaba ferences szerzetes, akinek a felügyelete alatt 3000 árva gyermek nevelkedik, levélben köszöntötte a Fórumot. Kiemelte, hogy „nem lehet folyamatosan félrevert harangok mellett családot nevelni”, mert a félelem is tönkretesz az embert, tehát teremtünk nyugalmat a környezetünkben. Áldást kívánt a Fórum munkájára.

Jelenits István piarista tanár „Az élet kultúrája” c. előadásában Makarenkót idézte, akinek emlékét áldozatos nevelői munkája miatt ma is tiszteli, és aki a gyengeségeket mutató életet is értéknek tartotta. Sajnos az akkori ideológia az volt, hogy nem minden élet értékes, a háborúkban, a munkatáborokban az ellenségnek kikiáltott emberek életét értéktelenné nyilvánították. A keresztyénység ezzel szemben azt tartja, hogy Krisztus minden emberért meghalt, így minden ember értékes. A mostani gyors fejlődés azonban azt eredményezi, hogy eltűnik a család kultúrája, a család nem „korszerű”, a média, a háztartási gépek átveszik sok vonatkozásban a család feladatait. Francia statisztikai adatok szerint a házaspárok naponta átlag 2,5 percet beszélnek egymással. A gyermekekkel is csak akkor beszélnek, ha prob-

léma van velük. Új stratégiára van szükség, nem a Parlamentet, hanem a leányokat kell nevelni. Hitünk elég leleményes lehet arra, hogy az élet gazdagságát áldásként őrizzük meg.

Dr. Velkey György, a Bethesda kórház főigazgatója „Gyermekeinkre leselkedő veszélyek” c. előadásában statisztikai adatokkal alátámasztva elmondta, hogy a csecsemők halálozási aránya, a gyermekek cukorbetegsége és asztmája az elmaradott országrészekben a legrosszabb, ami főleg az anyák dohányzásának és alkoholfogyasztásának tudható be. Hazánkban a házasságon kívül született gyermekek aránya már megközelítette az 50%-ot. Amire büszkének lehetünk: európai viszonylatban nálunk szopnak legtovább a csecsemők.

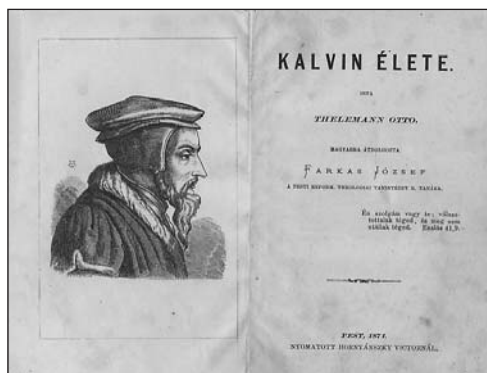
Zacher Gábor toxikológus főorvos elmondta, hogy a tudatmódosító szereket korábban szinte csak a sámánok fogyasztották és ez nem okozott társadalmi problémát. A múlt század közepén kezdett viharosan terjedni a drogfogyasztás és felsorolt 20 neves író, költőt (Poe, Hemingway, Steinbeck, Faulkner stb.), 16 könnyűzenei szereplőt, akikről ismeretes, hogy valamilyen drogot fogyasztottak. Ma hazánkban mintegy 24 000 rendszeres drogfogyasztót tartanak számon.

Janig Péter római katolikus kórházlelkész bizonyosságot tett hitéről és szolgálatáról, sokszor elhunyt fiatalok ágyánál a szülők felé. Az Alfa Szövetség képviseletében *Bíró Rita*, a Gólyahír Egyesület részéről *Móruicz Lajosné* elnök számolt be válságba került várandós anyák és kismamák felé végzett mentési és segítő szolgálatukról. Utóbbi szervezet tevékeny részt vállal az örökbefogadások előkészítésében is.

A Fórum a Miatyánk együttes imádkozásával ért véget.

SzS

Az első magyar nyelvű Kálvin-életrajz

Az első magyar nyelvű Kálvin-életrajzot id. Révész Imre (1826–1881) debreceni református lelképásztor írta 1864-ben „*Kálvin élete és a kálvinizmus*” címmel. A 334 oldalas mű részletesen bemutatja a genfi reformátor életét és röviden a református hitelveket való egyházak mindennapjait. Id. Révész Imre Kálvin-monográfiája a magyar protestáns értelmiségre komoly hatást gyakorolt közel ötven éven keresztül. A szélesebb egyházi rétegek számára, kisebb terjedelemben jelent meg magyar nyelven 1871-ben Otto Thelemann (1828–1898) német teológus népszerű életrajza „*Kálvin élete*” címmel. A könyv fordítását Farkas József (1833–1908) egyháztörténész végezte. A címlappal szembeni oldalon Kálvin János profilportréja látható. A középkorúként megjelenített reformátor ábrázolása alatt, a fametszetet készítő művész szignóját „J. Naumann” jelzést találjuk. A címlapon Ézsaiás próféta könyvéből vett idézet olvasható: „Én szolgám vagy te; választottalak téged, és meg nem utállak téged.” A szerző könyvében Kálvin János, Pál apostol és a próféták élete és szolgálata között párhuzamot vont.

Millitsits Máté

Készülünk a hit- és erkölcsstan oktatására

Kötelezően választható – nagy a tét!

A nemzeti köznevelésről szóló CXCV. törvény 35. § (1) bekezdése értelmében 2013. szeptember 1-jével Magyarországon az állami általános iskolák 1. és 5. évfolyamán – majd ezt követően felmenő rendszerben a többi évfolyamon – bevezetik az erkölcsstan órát, amely helyett az egyházi jogi személy által szervezett hit- és erkölcsstan óra is választható lesz. A református hit- és erkölcsstan így a kötelező tanórai foglalkozások részévé válik. A fakultatív hittanoktatás azonban megmarad az óvodákban, a középiskolákban és a diákotthonokban.

A kötelezően választható hit- és erkölcsstan oktatás előkészítése a 2012/13. tanévben nagyfokú körültekintést igényel: 2013. március 1. és április 30. között kerül sor a 2013./14. tanévben 1. évfolyamos tanulók általános iskolai beíratására, a leendő 5. évfolyamos tanulóknak pedig 2013. május 20-ig kell nyilatkozniuk választásukról. Tervezésük felkészülést és felkészítést igényel, hogy a református hittanoktatás az állami általános iskolákban be tudja tölteni küldetését. Az egyházmegyei szintű hittanoktatás-fejlesztési terv megvalósítása érdekében a Zsinati Oktatásügyi Iroda elkészítette azon adatlapokat, melyek segítségével a 2013-2017. közötti időszakban a hittan csoportok szervezése tervezhetővé válik. Az egyházmegyék adminisztrációs terheinek csökkentése érdekében az adatlapok feldolgozását az Oktatásügyi Iroda elvégzi, s az egyházmegyei adatokat elektronikus formában az esperesi hivatalok rendelkezésére bocsátja.

A felajánlott segítség ellenére a 27 egyházmegyéből határidőre csak 12 egyházmege vette komolyan a felkészülés szükségességét. A tét nagy. Ugyanis 2013. szeptember 1-jével a tanulók ill. szülei alkotnak értékítéletet a helyi református hittanoktatásról. Felkészülés nélkül részt venni egy olimpián felelőtlenesség. Felkészületlenül várni a hittanoktatás lehetőségeinek kiterjedését – Bűn.

Mit tehet a presbiter? Először is meg kell kérdeznie lelkipásztort. A gyülekezeti katechézis felelőssége elsősorban a lelkipásztor vállán nyugszik. A hittanoktatás a katechézis része. A hittanoktató

és a presbiter a lelkipásztor munkatársa a katechézisben. A lelkipásztor 2013. február 28-ig hivatalosan tájékoztatja az állami általános iskola igazgatóját arról, hogy az egyházközösség megszervezi a kötelezően választható hittanoktatást a 1. és az 5. évfolyamon. Tájékoztatást ad arról, hogy a Magyarországi Református Egyház rendelkezik a tananyagot szabályozó kerettantervvel és az egyházközösség megfelelő szakképzettséggel rendelkező hittanoktatót biztosít a hittanoktatáshoz.

A jelentkeztetés az intézményvezető felelőssége, azonban a tájékoztatás az egyházközösségé. A presbiter és a hittanoktató februártól ápriliséig a nagycsoportos, iskola-előkészítő óvodások, valamint a 4. évfolyamos általános iskolások szüleit érheti el a hírrel: a református hit- és erkölcsstan tantárgy oktatásának keretében a tanuló többet kap, mint aki az erkölcsstant választja: az általános műveltséghez ugyanis hozzátartoznak – az etikai ismeretekén túl – a bibliaismereti, egyháztörténelmi és dogmatikai ismeretek is. Felkészült hittanoktatók várják a gyermekeket. Egyházunk rendelkezik a nyolc évfolyam tankönyvsorozatával, melyhez hivatalosan is tankönyvként juthatnak hozzá a tanulók.

A Református hittanoktatásról szóló 2007. évi II. egyházi törvényünk

elígazítást ad arra az esetre, hogy amennyiben az egyházközösség nem tudja ellátni a területén működő általános iskolákban a hittanoktatást, akkor az egyházmege a kötelezettség. Szintén e jogszabály írja elő 2012. szeptember 1-jével a hittanoktatás szakképesítési követelményeit: református lelkipásztor és református hittanoktató az 1-8. évfolyamon, a református vallásánár pedig az 5-12. évfolyamon oktathatja a tárgyat.

A kötelezően választható hittanoktatás megméri gyülekezeteink helyi kisugárzását. Még tehetünk azért, hogy ne találtassunk könnyűnek.

Papp Kornél

a Zsinati Osztályügyi Iroda vezetője

Kálvin a hitbéli nevelésért

A reformáció fedezte fel igazán és gyakorolta is a rábízottak lelkigondozását. A református egyház ifjúsági munkáját illetően hazánkban hosszú ideig Kálvin János kizárólagos hatása határozta meg. Kálvin az ifjúság Isten akarata szerinti nevelését annyira szíven viselte, hogy óriási egyházszerző, írói és egyéb munkái mellett az ifjúság nevelése céljából Genfben iskolát alapított. Tudta, hogy iskolák létesítése a keresztyén hatóság, az állam feladata, de a tanítást az egyháznak kell végezni. Kollégiumot kell építeni, nevelni kell a gyermekeket a mindenkor generációk fiataljaival együtt, hogy ne pusztuljon az egyház, de fejlődjön és erősödjön. *Kálvin mindenképp előtt Isten előtti felelős-*

ség terhe alatt tette a szülők kötelességévé gyermekeik vallásos nevelését. Ezt nem lehetett átruházni sem az iskolára, sem a hitoktatásra. A nagy reformátor haláláig végezte az ifjak vallásos nevelését és szorgalmazta családi, hitbéli nevelésüket is, melynek gyakorlása szelídséggel párosult szigorúságon alapult. Az ifjakat oktató-nevelő vallásánárokat szolgáló elmélyítésére, komoly önnevelésre, önfegyelmezésre intette Kálvin. Igéből táplálkozó, konfessionális, Isten abszolút uralmát valló pedagógiai munkássága különösen a gyakorlatiaság és az egyetemesség szempontjában megbecsülendő. Tanítása központjában a Biblia állt. Bár a vallásóra hiányzott Kálvin tervezetéből, mégis a rendszeres imádkozás, kötelező istentisztelet, a katechizmus és az erre előkészítő órák, valamint a tanítási órákon történő biblia-

olvasás és biblíamagyarázat határozta meg az egész nevelést. Nevelésében tisztán látta a célt, az Isten dicsőségét szolgáló, hitben nagykorú, Istennel állandó közösségben élő lelkek közt végezte szolgálatát.

Dr. Pótor Imre

A cigánykérdés a Presbiteri Szövetség látása szerint

A címe ennek a rövid írásnak túl nagy kérdést ölel fel, melyet még érinteni és körbejárni is alig tudunk. Mégis szükséges, hogy jelzést adjunk az ebben a vonatkozásban is megjelenő tájékozódásunkról, felelősségünkéről és szolgálatunkról.

Az első jelzésünk egy visszautalás Szövetségünk 8. Nemzetközi Presbiteri Konferenciájára, mely Sárospatakon, 1999. június 28-július 1-ig a Református Kollégium épületében kapott helyet. A konferencia címe ez volt: „*Kisebbségek határon innen és túl*” (Presbiter 1999 máj.-jún.; júl.-aug. számok). A konferencia akkori felelős szervezői, áldott emlékű *Balla Tibor* elnök és *Dr. Ritoók Pál* főtárgyaló voltak. Amikor a cigánykérdés még említés tárgya is alig volt egyházunkban, Szövetségünk egész hetes nemzetközi konferencia keretében tárgyalta ezt az égető kérdést, nagyobb, történelmi összefüggésbe helyezve el azt.

Olyan előadók szolgáltak a hét folyamán, mint a Tiszáninneri Egyházkerület és Kárpátalja akkori püspöke (*Dr. Mészáros István, Horkay László*), *Korsós István* egyházkerületi főjegyző. Továbbá esperes testvéreink, ill. *Berényi József, Kádár Ferenc, Victor István* teológiai és gimnáziumi tanárok.

Meghívott vendég volt *Németh Zolt* külügyi államtitkár, míg *Orbán Viktor* miniszterelnök úr levelét maga *Balog Zoltán*, akkori miniszterelnöki főtanácsadó személyesen hozta el és rövid fórumbeszélgetés keretében adta át. Az Erdélyi és Tiszáninneri Egyházkerület akkori főgondnokai is jelen voltak és részben előadással is szolgáltak cigány gyülekezeti ének- és zenekart is bemutatva és megszólaltatva a konferencián.

Azóta jelentős kezdeményezések születtek egyházunkban és társadalmunkban, melyekre tisztelettel és hálaadással tekintünk, s melyben Isten Szövetségünknek is további feladatokat szánt.

A nemzetközi konferenciánkat megelőzően és követően is havonta 100-120 fős cigánymissziói alkalmat tartottunk Sárospatakon, közös meleg étkezéssel egybekötte, mely a környék cigányságát is megszólította és nagy segítséget nyújtott a későbbi gyülekezet-alapításokhoz. Ennek a szolgálatnak már sok magyar és cigány munkása is volt, de a munka terhét a sokgyermekes *Victor* család hordozta éveken át.

Miért vállaltuk fel a Szövetségünk képviselőjében is ezt a feladatot? Hisszük, hogy az Úr indításában: a cigánylélekért, a cigány-magyar társadalomért, a nemzetért és az Ő Országáért. Isten rádöbbsentett, hogy a cigánykérdést hosszan érlelődő, de egy történelmi pillanat alatt megjelenő sorskérdésünké tette.

Most tegyük félre, vagy éppen gondoljuk végig a kérdés megoldási kísérleteit csak a XX. századból: a népiirtásos brutalitástól a romantikus álmódosításig és ideológiáig, az irracionális tervek-től a politikai és nemzetközi politikai játszmákig, üzletelésig, korrupcióig, fájó sebekig és a nemzetünket lejárató szándékokig. Végül a birodalmi ipar összeomlásának valós következményéig, különösen a segéd munkások milliósainak munkanélkülivé válásáig.

Erre az ingoványos, iszapos áradásra bocsátotta rá az Úr azt a csónakot, mely ha felvenni nem is tudhatja mind a fuldoklókat, de a menekülés irányát, a partot, a biztos kősziklát, Krisztust meg tudja mutatni etikai követelményeivel és áldásaival egyetemben hajótörött világunknak.

Aki ebbe a csónakba beszállt, azt is felfedezte, hogy az ő névtelen, faluvégi szolgálata összeköti őt a legfelső szinten felelősséget hordozó és hordozók küzdelmével, reménységével és Isten országán belül sok más testvéri világ munkásával is. Talán még

ezt is meghaladóan felismerte azt is, hogy a cigánykérdést megelőzve a mi magyar kérdésünket kell az Ige mérlegén szemlélnünk és értenünk, melyben Istentől elfordított és elforduló gyilkos és öngyilkos állapotunkban életveszélyes helyzetbe hoztuk magunkat az Úr előtt. Így az ítélet és kegyelem lehetőségének borotva-élén megyünk előre, s néha még vakmerően és esztelenül táncolni is próbálunk azon.

Sokan hiszik ebben a csónakban, hogy Isten elhozta ennek a kóborlásra hajlamos, sajátos karaktert, sokféle talentumot hordozó nemzetségnek kegyelmes megszólítása idejét, mondhatnám kairosztát. Ebben nekünk, magyar keresztyéneknek kiemelkedő szolgálatot szánt még európai méretekben is. *Ha imádkozunk és dolgozunk, a cigányságnak és nemzetünknek áldást jelenthet ez a missziói munka*, Istennek és az ő evangéliumának pedig dicsőséget adunk. Ha ezt nem vesszük komolyan, a dolog, állapotunk ítéletesre is fordulhat és fordul, s ennek belátásához nem kell még prófétai lélek sem, elég egy kicsi cigány „jóstehetség”.

Ez a rövid átgondolás talán segít megérteni, hogy miért vagyunk érdekelték cigánygyülekezeteink alapításában, a közöttük végzett munkában.

Isten segítségével – bár eddig egyetlen állami vagy egyházi forintot sem kértünk, vagy fordítottunk erre a munkára – Sárospatakon és környékén 7 cigány gyülekezet születt az evangélium útján, melyeket egy távolabb eső kivételével rendszeresen gondozunk. A hozzánk 9 éve csatlakozott koreai misszionárius család – *rev. Choi Young* református lelkész, kedves felesége, *Anna* és *Leányuk, Lídia* – meghatározó kezdeményezést és terhet hordoz ebben a szolgálatban, annak támogatásában és kapcsolatai építésében. Hasonlóképpen fontos a helyi református lelképásztorsaláddal, gyülekezetekkel és önkormányzatokkal történő lehetőségek legszorosabb együttműködésünk és közös programjaink kialakítása. Itt köszönjük meg az önkormányzatoktól kapott kultúrtermet és felszereléseket is. Ezek a gyülekezetek együtt különböző korosztályú és főként gyermekközösségeikkel mintegy fél-ezer lelket jelentenek, a felnőttek arányának folyamatos növekedésével együtt.

Közben már gyülekezetenként is kialakult, megjelent egy imádkozó és munkálkodó mag. Egy-egy gyülekezetnek hetente van olyan alkalma, ahol mindenki részt vesz és hetente van a gyülekezet asszonyainak biblia- és imaórája, tanítói, evangelizációs alkalma, melyet koreai testvérünk szintén misszionárius felesége tart meg és gondoz. Sem mi, sem ő nem egyedül megyünk az alkalmakra, hanem cigány munkatársakkal, zenészekkel együtt, vagy teológus, segédlelkész segítőkkel, akiket magunkkal viszünk és hozunk.

Hol vannak a gyülekezetek? *Olaszliszván, Vajdácskán, Halászhomokon, Sátoraljajúhlyen, Sárospatakon, Kovácsvágáson* (legtávolabbi), *Tiszakarádon*. Két helyen kultúrházban, három helyen már saját imaházban és két helyen még cigány családi otthonokban. Egy-egy szobában 70-en, 80-an is vagyunk, főként gyermekek, fiatalok, a szülők és idősebbek többnyire az ajtóban és az előszobában állnak összezsúfolva.

Az együttlétek mindig sok énekléssel, cigánytestvéreink zenélésével és imádkozással indulnak, majd az Apostoli Hitvallást mondja együtt a gyülekezet, a gyermekgyülekezet is, ezt követi annak ismételt, rövid értelmezése, magyarázása, az evangelizáció és tanítás Isten üdvtervéről az Ó- és az Újszövetség nagy állomá-

Egy díj súlya

Beszélgetés dr. Voglné dr. Szathmári Ilonával

– *Életvidám, okos szempár néz rám az elegáns kaplap alól – ez az első benyomásom. Aztán amikor megszólal, hangjából testvéri melegség árad. Megkérem, két mondatban mutakozzék be, hogy olvasóink is megtudják, kivel beszélgetek.*

– Betöltöttem a 72. életévemet, húsz éve özvegy vagyok. Két férjezett leányom és öt unokám van. Polgári foglalkozásom szerint jelenleg ügyvédkedem, de voltam munkaügyi bíró és vállalati jogtanácsos is.

– *A magyar reformátusság úgy egészében vajon tud-e egyáltalán arról, hogy van egy Református Nőszövetség? Úgy is feltehetem a kérdést, hogy tudniuk kellene-e arról, hogy van egy Nőszövetségünk?*

– A magyar reformátusságnak azok a tagjai, akiknek élő kapcsolatuk van a gyülekezettel, és ahol van gyülekezeti Nőszövetség, tudnak arról, hogy létezik. Hogy a fiatalok, konfirmandusok, gyerekek tudnak-e erről, a gyülekezet lelkipásztortól függ. Ott nem tudnak a Nőszövetségről, ahol a lelkipásztornak az a véleménye: minnek a Nőszövetség, az asszonyok anélkül is takarítanak, mosogatnak, süteményt sütnek. Úgy gondolom, sok lelkész nem tudja (talán nem is akarja tudni), mi a Nőszövetség lényege, azt gondolván, hogy valami feminista szervezet, ami ellene jön létre. Alapszabályunk szerint a Nőszövetség célja a keresztyén hit és életvitel elmélyítése, az egyházi munka segítése, imaszolgálat, diakónia, család és ifjúság-gondozás, evangéliumi szellemű közösség építése szellemi és gyakorlati ismeretek szerzése útján, női bibliakörök segítése, konferenciák szervezése regionális, országos és nemzetközi szinten.

– *Zsindelyné Tüdős Kláráról elnevezett díjat kapott. Az volna a természetes, hogy az ő áldásos működése nyomán folyamatosan létezett és munkálkodott légyen a Református Nőszövetség...*

– A díjat azért nevezték el Zsindelyné Tüdős Kláráról, mert a második világháború alatt, a nagy szükségben, Ravasz László püspök felkérésére ő alapította meg a Református Nőszövetséget. Példamu-

tató életét, munkásságát, az emberek iránti áldozatos szeretetét mi is követni szeretnénk. 1952-ben a Nőszövetséget betiltották, és csak 1991-ben alakulhatott újjá.

– *Mivel lehet kiérdemelni a díjat, és ki dönt arról, hogy egy nőszövetségi tisztviselő – vagy akár egy „mezei” nőszövetségi tag – megkaphassa? Kérem, ne szerénykedjék...*

– A díjat a Krisztus ügyének szolgálatával lehet kiérdemelni. Én a Budapest-Rákosligeti Református Egyházközségben gondnok vagyok immár a második ciklusban, a gyülekezeti nőszövetséget én alapítottam meg, és 19 évig elnökeként vezettem Isten segítségével. Tagja vagyok a Református Nőszövetség Országos Intézőbizottságának, közel 20 éve intézem a Szövetség jogi ügyeit. A hitemről és a szolgálat melletti elkötelezettségemről boldogan teszek bizonyosságot akár belföldön, akár a határon túl. A Magyar Református Presbiteri Szövet-

ség jogtanácsosa és a Dunamelléki Református Egyházkerület Bíróságának világi bíró tagja vagyok immár a harmadik ciklusban. Egyébként a díjat minden egyházkerületből 1-1 fő kaphatja meg évente egyszer.

– *Látjuk tehát a múltbeli tevékenységének lényegét. Mire kötelezi ez a díj?*

– Ez a díj további szolgálatra kötelez, Isten iránti hálával, amit mindaddig, amíg az Úr erőt ad, szeretnék ilyen lelkesen és odaadóan végezni. Aztán persze ha tudatja velem, hogy van, aki jobban csinálja...

– *Hogyan lehet valaki a Nőszövetség tagja?*

– Minden református keresztyén a tagja lehet, aki elfogadja az Alapszabály rendelkezéseit, és van a gyülekezetében nőszövetség. Szívesen és ezer örömmel segítünk az alakulásban. Ha nem tudnak megalakulni, mert nincs 10 fő elkötelezett tagjelölt, egyéni tagként is van lehetőség a belépésre az egyházmegyei összekötőkön keresztül.

– *Köszönöm a beszélgetést.*

Farkas Márta

A cigánykérdés a Presbiteri Szövetség látása szerint

sait tekintve hangzik el ünnepköreink szerint is. Majd aranymondás tanulása, gyermekek szólóéneklése, vagy családonkénti éneklése is megjelenik mint bizonyágtétel, végül közös imádság, Úri ima (kicsi gyermekek is hangosan mondják), áldás, a Lélek gyümölcseinek ismételt, közös elmondása, kötött gyermeki imádságok ismétlése, éneklés, beszélgetés követi mindezt. A felnőttek együtt feketét fogyasztanak, a gyermekek buktát, szendvicset, vagy édesseget kapnak, nyáron gyakran gyümölcsöt. Szolgálatunk átnyílik Kárpátaljára és Királyhágómellékre is, ahol kutakat telepítettünk, hosszú vízvezetékcsöveket fektettünk le, ill. napközi gondoskodást is fenntartunk. Sárospatakon már közösen művelt krumplicsövény is volt és átértük azt is, milyen az, amikor minket is meglopnak.

Az alkalmakra jöve olyan örömmel köszöntjük egymást, mint-ha egy nagyobb családi találkozóra érkezünk. Szinte minden al-

kalommal elhangzik, hogy az Úrban testvérek vagyunk, s így szeretetben kell és lehet járnunk. De hogyan lehetünk mi testvérek, amikor én 80 éves vagyok, te meg 8, ti fiatalok, mi meg idősek? – kérdezzük. Ilyenkor boldogan, kórusban mondják a választ: úgy, hogy egy Atyánk van!

Ha egy mondatban kívánnánk összefoglalni állapotunkat, Jézus helyzetfelmérését kell idéznünk: „Az aratnivaló sok, a munkás kevés”. Ezért mi is kérjük az aratásnak Urát, hogy küldjön munkásokat az Ő aratásába, mert mozgásterünk és időbeli lehetőségeink határára jutottunk.

Tudjuk, mindez egy csepp a tengerben, de reménység szerint inkább Isten tenyerében, szívében és tervében. Imádságot, biztatást és bírálatot hálásan fogadunk, kérdésekre szívesen válaszolunk.

Rev. Choi Young lelkész és családja, Szabó Dániel

Krisztus jó illata

Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt második levelében olvassuk a következőket (2, 14-17, csak a legfontosabbakat írom ki): „Hála legyen Istennek, aki Krisztus ereje által... ismeretének illatát terjeszti általunk mindenütt. Mert Krisztus jó illata vagyunk Isten dicsőségére...”

Az első, ami el kell hogy gondolkoztasson minket az, hogy az apostol azt mondja: Isten az ő ismeretének illatát akarja terjeszteni, nyilvánvalóvá tenni – általunk. Milyen illatot, kevésbé választékos szóval: milyen szagot terjesztünk mi? A szag nem szó. Nem arról van most elsősorban szó, hogy a szavaink mit terjesztenek, bár arról is, hanem arról, hogy a lényünkben, a mindennapi életünkben milyen „szag” árad. A szomorúság, a zúgolódás, az örök aggodalmaskodás, az idegesség, az összeférhetlenség, a mindent jobban tudni akarás – vagy Isten ismerete? Ha villamoson valami rossz-szagú ember száll fel, attól igyekszünk távolabb kerülni. Nem vagyunk sokszor lelki értelemben ilyenek mi is? Nem igyekeznek az emberek minket is elkerülni, mert úgy érzik, nem jó velünk együtt lenni? Megérződik-e rajtunk – szavak nélkül is! – Isten ismeretének a szaga? A békesség, a megbékítés, a szeretet, az öröm illata, még akkor is, ha külső körülményeink nem mindig békések és örvendetesek?

Isten ismeretének szaga – de honnan az Isten-ismeret? A szöveg világosan megmondja: „Krisztus ereje által”. Érthetően, „mert benne lakik az istenség egész teljessége” (Kol 2,9; vö. 1,19; Ef 3,19). Ez az ismeret Istenről Istentől van, Ő ismerteti meg magát velünk, ahogy Mózesnek kimondta az Úr az Ő nevét: 2Móz 34,6-7. Ez a meghirdetett szeretet és kegyelem lett testet öltött kegyelem és szeretet Jézus Krisztusban, általa jutunk el Isten ismeretére.

A dolognak van azonban egy másik oldala is. „Mert Krisztus jó illata vagyunk Isten dicsőségére”. Pál itt az ószövetségi áldozatok világából veszi a képet: a főpap minden nap bemutatandó illatáldozatáról (2Móz 30,1-10, 34-36), de távolabbról az égőáldozat illatáról is, mely szintén kedves az Úrnak (1Móz 8,21; 2Móz 29,18; 25; 41 stb.) Mi úgy „szállunk” az Úr elé, mint az Úrnak kedves illat, áldozati illat, de nem a mi áldozatunk illata, hanem Krisztusé, aki magát áldozta fel, hogy mint az Ő áldozatának illata, kedvesek legyünk Isten előtt. Krisztus tehát egyfelől megismerteti Istent velünk, másfelől kedvessé tesz Isten előtt minket.

Karácsonykor ne csak a betlehemi kisdetet lássuk, hanem a velünk Istent megismertető és értünk magát feláldozó Krisztust is.

Dr. Ritoók Zsigmond

Ródlí

A gyülekezetünkben egy fiatal fiúval rendszeres imaközösségben voltunk együtt a vasárnap esti igealkalom után. A négy szemközti beszélgetés során, majd a közös imádságban éltük meg az imaközösség áldásait.

Egy ilyen alkalommal azt tapasztaltam, hogy András barátom szívét valami nyomja, terheli.

– András, hogy élsz, mi van veled? – kérdeztem.

– Vagyok-vagyok – válaszolta visszafogottan.

– De valami csak van, ami nyom, nem ilyen szoktál lenni.

– Á... semmi az egész. A ródlí – nyögi ki nehezen.

– Mi van a ródlival? – kérdezem.

– Csináltam benn a munkahelyemen munkaidő után a hajógyári lakatosműhelyben egy nagyon jó kis ródlit. Tudod, sokat kirándulunk az ifiben télen is.

– Az jó. De kértél engedélyt a művezetődtől?

– Hát persze – válaszolta.

– Akkor hát mi a gond a ródlival? Haza is vitted?

– Haza vittem, csak az vele a gondom, hogy a művezetőm írásos engedélyében az állt, hogy a ródlit a hulladéktelep anyagából csinálhatom meg. Én pedig a raktárból vételeztem hozzá új anyagot.

– Akkor ez csalás is, meg lopás is – válaszoltam.

– Hát igen. Azóta valahogy ellillant a békességem és pirosan villog a lelkiismeretem vészjelzője – fogalmazta meg András a dolog lényegét.

– Te András! Ezt úgy hívják, hogy bűn, és ezt először Istennel kell lerendezni. Gyere, könyörögjünk együtt az Úrhoz bocsánatért és szabadulásért. Miután ez megtörtént, András egy nagyot sóhajtott.

– De András! Ennek a sztorinak kell, hogy legyen folytatása is. Az én ismeretem szerint addig nem lesz békességem, amíg vissza nem viszed a gyárba a kilopott ródlit.

– Én arra képtelen vagyok – felelte András szomorkásan.

– Semmi gond. Én segítek neked visszavinni. Ha lehet most, minél előbb.

Óriási hőésésben húztuk vissza ketten a ródlit a Hajógyárba. A gyár két és fél méteres betonkerítéséig jutottunk.

– Itt van a kerítés másik oldalán a cég hulladéktelepe – világosított fel András.

Fogtuk ketten a kis vas ródlit és átdobtuk a magas betonkerítésen. Nagy csörömpöléssel landolt a hulladéktelepen.

– Nagy hülye és vak voltam, hogy bekaptam a csalit – szölt András megkönnyebbülten.

Hazafelé bandukolva ketten a bokáig érő hóban, egy ének hangja csilingelt bennünk:

„Tiszta fehérre, mint a hó,

Mossál meg engem, s leszek fehér,

Miként a hó!”

Mikó László

Megemlékezés az Úr elhívott szolgájáról

Azok a testvéreink, akikhez eljutott dr. Papp Vilmos „Negyvenegy prédikátor” című könyve, vagy a „Kálvin Csillag” ez évi száma, s még inkább a „...de már tudom” című emlékek, vallomások kötete (Berényi József), és kedves olvasóink most arról kapnak hírt, hogy az ezekben szereplő lelkipásztor 95 éves korában (2012. október 12.) hallotta meg Ura hívó hangját: szolgám, elég, szolgám, elég!

Lapunk szűk kerete nem teszi lehetővé, hogy megemlékezzünk mindazokról, akik szolgálatunkhoz, Szövetségünkhöz közel állottak.

Mégis fontosnak tartjuk, hogy **Berényi József** református lelkipásztoról lapunkban is búcsút vegyünk, mint olyan élettől, aki az Úr harcait harcolta. Mennyei, igei látása, hitvallásos küzdelme, Krisztus népéhez, a lelki ébredéshez való ragaszkodása, szenvedéseinek útja, megbocsátó magatartása nemzedékeket szólított, és szólít meg. *Mindezek között egyházunkhoz való lankadatlan szeretete és töretlen hűsége folytán, Isten a Magyar Református Egyház történelmi személyiségévé formálta.*

Ennek a meghatározó lelki-szellemi pozíciónak egyik legjelentősebb áldásaként tartjuk számon, hogy míg egy értékromboló világban, melyben az egyházi élet – a világ betörése folytán – hitbeli, etikai tartálékaiiban megszegényedett, sőt devalválódott, és hitelt veszített, az ő jelzett életútján keresztül viszont gazdagodott, és erkölcsi aranyfedezetében erősödött és töltődött. A hithősök csoportjába is tartozott ő, és rá is érvényes az Ige: „Akikre nem volt méltó a világ” (Zsid 11,38)

Ezt a mártíriumos utat, gyermekei édesanyjával, korábban hazatért első feleségével járta végig, erősítést, küzdő, és imatársat kapva hűséges, meg nem lankadó, az elviselhetetlen helyzetekben is ott-hont formáló életén át.

A debreceni Mester utcai gyülekezete egy vasárnapi istentisztelet keretében adott hálát életéért és szolgálatáért, és vett búcsút – korábban – hatalmi úton elüldözött lelkipásztorától. Az alkalmon *dr. Bölcskei Gusztáv* püspök úr is, és *dr. Fekete Károly*, a Hit tudományi Egyetem rektora is részt vett. Püspök úr mértékadó testvéri megnyilatkozással szólta is a gyülekezetéhez.

A Sárospataki Teológiát korábbi hallgatónk bizonyágtételével együtt nagytiszteletű *Pásztor Gyula* spirituális és gyakorlati teológiai tanár, hivatali és szolgálati utódja képviselte, méltó és testvéri módon, amilyen szeretettel erőtlenségében is ragaszkodott hozzá.

A zártkörű családi temetés alkalmán pedig *Victor István* lelkipásztor, a Sárospataki Református Gimnázium volt vallástanára, és az újrainduláskor Teológiánk előadója hirdette Isten vigasztaló, és háláadás munkáló Igéjét. „Boldogok a halottak, akik az Úrban halnak meg... mert megnyugosznak az ő fáradságuktól...” (Jel. 14,13)

Megingathatatlan, és mégis végtelenül szelíd, szeretetteljes, lélektől vezetett, imádkozó életét az Úr mindvégig formálta és szolgálatban tartotta. Utolsó napjaiban vallotta betegágyából: most értettem meg igazán az Igét, hogy mit is jelent: „Hiszen a Te kegyelmed jobb az életnél!” (Zsolt 63,4.) Az Ő kegyelme mindent felülír, minden szolgálatunkat, és minden nyomorúságunkat. Életünk minden lehetőségét, és minden veszteségét.

A Sárospataki Református Teológiai Akadémia, melyen a Tiszán-
 innen Egyházkerület meghívásában gyakorlati teológiai tanári és

lelkigondozói szolgálatot töltött be, és ahol a Presbiteri Továbbképzésben is feladatot vállalt, őszinte hálával gondol szigorú, és atyai személyiségére, az újraindulásban maradandóan meghatározó jelenlétére, lelki-szellemi kisugárzására, szolgálataira, tanítására és írásaira.

Látogatói – a rendszeresen gondozottakon túl – az ország, sőt a világ minden részéből érkeztek, még betegágyához is. Magyar és külföldi egyházi fők, professzorok, tudós és művész életek fordultak meg otthonában. Teológiánk rektorával, spirituálisával, professzoraival és tanáraival egyetemben, akik mind érintést, megszólítást, elköteleződést nyertek hiteles személyiségén keresztül.

Egykori, majd száműzetése gyülekezetének küldöttei keresték fel (Bojt község a román határnál), utóbbi szolgálati helyének polgármestere, és delegációja személyesen hozta el a tiszteletbeli polgári címet számára, miközben a Kollégium is legmagasabb kitüntetéssel jutalmazta.

A gazdag és hűséges gyermek- és unokasereg, a karon hozott dédunokák, mind részei voltak az utolsó földi éveknél. Közülük is leggyakrabban – nyilván – a Teológia szisztematikai tanszékén előadó *drs. Rácsok Gabriella*, tanítói és lelkigondozói örökségének is hordozója. Ez a szent, áldott forgalom pedig mind, élete alkonyán nyert hűséges feleségének, minden feladatot fölöttébb betöltő, meg nem szűnő fáradozásával formálódott.

Miközben mi is *communio viatorum* – az útonjárók, a hazafelé tartók közössége vagyunk, csodálattal szemléljük Urunk hatalmát és kegyelmét, aki közel egy évszázadon át hordozta, őrizte, győzelmei és szenvedései között is szolgálatban tartotta életét. Közben birodalmak születtek és dőltek, ideológiák támadtak és váltak démoni hazugsággá, kevély és hatalmas fők megaláztattak, míg megtaposottak felemeltettek. Egész életében megtapasztalta, hogy Isten a maga dicsőségét másnak nem adja, de Jézus Krisztusban bevonja övét – már ezen a földön is – Országá építésébe, és erőterébe. Sőt Isten harcait elkötelezetten harcolva titkok is feltáruáltak előtte, még ellenségeire nézve is, melyek így fogalmazódhatnak: Isten nagyobb a mi szívünkénél, s mi is mindnyájan csak kegyelemből vagyunk, akik vagyunk.

A közös szomorúságban és reménységben kapcsolódjunk hát mi is hálás emlékezésünkben és búcsúzásunkban egy olyan levélhez is, melyet egyházunk kiemelkedő igehirdető, és tanító személyisége írt és küldött Berényi Józsefnek testvéri látogatása után:

„Kedves Józsi Bácsi! Hálás vagyok Istennek, hogy találkozhatunk, és tudtunk együtt imádkozni. Köszönöm bizalmadat és szeretetedet. Nekem nagyon kedves könyvecském az, amiből egy példányt itt mellékelek, a mellé tett hitvallással együtt (Életünk ősze). A kis folyóiratot pedig azért küldöm, mert ti szoktatok imádkozni az üldözött keresztyén testvéreinkért. Adjon az Úr igazi békességet a szívedbe, és majd csendes Óhoz menetel, amikor Ő jön látja. Kézcsókomat jelentve, tisztelettel és szeretettel köszöntelek: Kálmán” Bp. 2011. szept. 20. (Cseri Kálmán, aki ebben az időben egy hétig szolgált nagy áldással hallgatónk és professzoraink között a Pataki Teológián.)

„Az igaznak emlékezete áldott!” (Péld. 10,7)

Dr. h.c. Szabó Dániel

Néhány öko-szemponthoz karácsonyhoz

Hogy a Föld az univerzum Betleheme maradjon

Bizonyára minden olvasónknak vannak kevésbé ünnepi emlékei az ünnepről, arról, hogy karácsonyt követően akár a szeméttárolóban, akár az utcán, vagy lakásunkban is mennyi szemét, hulladék gyülemlik föl. Hamar, talán ünnep harmadnapján kihajított, szomorú csupasz fenyőfák siratják ünnepi, szépen felöltöztetett korábbi voltukat. Nos, most néhány öko-szemponthoz szeretnék megosztani Olvasóinkkal, amit jobbra mindenki tud, de így egybeszedve talán még sem lesz haszontalan és főként eredménytelen felemlíteni egyik-másikat!

A fáma szerint Luther egyszer – s ez bizony csaknem ötszáz éve volt! – bement egy wittenbergi szatócsboltba, majd kijött, nem vett semmit. A kereskedő megdöbbenően utána szólt: De Luther doktor, Ön nem vásárolt semmit!? A reformátor válasza csak ennyi volt: Nem! De most már legalább tudom, hogy mi mindenre nincs szükségem. Ez talán az első, mai divatos szófordulattal élve, keresztyén öko-hitvallás lehetett. De jó lenne, ha kicsit mi is átgondolnánk: mi mindenre nincs szükségünk, amire kidobjuk pénzünket! És legalább az ünnep előtti vásárlási tülekedés okozta stresszt is tudnánk magunkban és környezetünkben csökkenteni. Próbáljuk meg csökkenteni a reklámkényszert, vagy a divat nyomását reánk. Tegyük csak fel újra és újra a kérdést: tényleg szükségem van nekem vagy családtagjaimnak erre vagy arra, amit annyira reklámoznak? Aztán az ünneprontó mértéktelenség! Ez megmutatkozik abban, hogy sokszor mennyiségben mérik az emberek az ünnepet: minél több étel, ital, rogyásig legyen az ünnepi asztal. Ha belegondolok, hogy KIÉRT is van egyáltalán karácsony, ez a szent születésnap? Hol van Ő az ilyen nagy nemzeti traktából? Az a Gyermeke, akinek jószerivel az anyatejen kívül nem volt más „ünnepi asztala”, s Mária tejét is a barlangistállóban kellett fogyasztania? Micsoda hatalmas kontraszt az isteni egyszerűség és mai fogyasztói dőzsölés között! Mennyi, már rosszullelt, olykor infarktusig menő „istentelen” evés-ivás, s mily kevés ima, egyszerű, csöndes, meghitt pillanat! Egy külföldi lelkészismerősömnél töltött ifjúkori karácsony jut ilyenkor mindig eszembe. Biblia, ének, zongorajáték, gyertyagyújtás (nem elektromos fény!), ünnepi kalács, és sok-sok beszélgetés volt az ünnep díszé. Szenteste meg a templomban az úrasztala körül állt az egész család, mindenki gyertyát gyújtott, énekeltek, s átadtuk egymásnak a személyesen készített, s nem az utolsó pillanatban nagy zavarodottsággal megvásárolt, legtöbbször mihaszna ajándékot. Az öröm talán még nagyobb volt, mint a sok pénzben vett, és fanyalogva átvett, talán meg sem köszönt ajándék, ami éppen nem találkozott a megajándékozott igényével, elvárásával. Erről eszembe jut gyakran a Dalai Láma egyik könyvében olvasott gondolat annak illusztrálására, hogy van valami egyetemes és közös

minden ünnepben, ez pedig a személyesség: „Minden cselekedetünk, szavunk és gondolatunk, bármilyen jelentéktelennek tűnjék, nem csak magunkra, hanem mindenki másra is következményekkel jár”.

Néhány gyakorlati szempont! Mennyi kivágott fenyőfa a pár napos ünnepi hangulat kedvéért! Az (nat)úrhatnám fogyasztási kényszer micsoda pusztítást okoz a természetben! Sokkal tapintatosabb, öko-barát megoldás a gyökeres fenyő vásárlása, ami évekre ünnepi útítárunk lehet karácsonykor is! Aki teheti, éljen ezzel a lehetőséggel! De kémleletes lehet az újra hasznosítható műanyag vagy a visszavásárolható fenyő is. Van, aki – mint régen – kartonpapírból készíti fenyőfát. A karácsonyi égősor nem kevés energiát fogyaszt. A viaszgyertya kellő körütekintéssel még mindig sokkal olcsóbb és meghittebb! És mi kerül a fa alá? Csomó felesleges holmi? Próbáljunk olyan ajándékot készíteni, venni, ami hasznos, gyakorlati, praktikus. Törekedjünk újra hasznosítható papírból gyártott csomagolópapír vagy éppen üdvözlőlap használatára. A drága szaloncukrot is redukálhatjuk az ügyes háziasszony által sült vagy gyúrt aprósüteményekkel, melyeket vagy natúrán, vagy csomagolva függeszthetünk fel a fára, s legalább akkor tudjuk is, mit fogyasztunk! A sort lehetne folytatni bőségesen. Felhívjuk olvasónk figyelmét arra, hogy az Országos Hulladékgazdálkodás Ügynökség (OHÜ) honlapjára lapozva, további hasznos és követendő szempontot találhatnak (<http://www.szelektivinfo.hu>). Jó lenne, ha ünnepi készülődésünk idején, akár egy adventi istentisztelet során vagy otthoni csendességünkben átgondolnánk: mit tehetek presbiterként, gyülekezeti tagként azért, hogy a Föld általam is a világegyetem Betleheme, ne pedig kozmikus szeméttelp legyen! Ez ma az ökológiai felelősség kicsiben! És erre nagy szükség van, főként karácsonykor, de azután is.

A nagyváradi Harangszó novemberi száma

Öt éve hunyt el Csiha Kálmán. Az Érmelléken született egyházvezető és igehirdető életműve előtt tiszteleg a lap *Bogárdi Szabó István* címcímlapján közölt írásával, melynek egyik illusztrációja az 1990-ben történt püspöki eskütételt örökíti meg. A Harangszó vezércikkét ezúttal *Eszenyei Széles Mária* jegyzi. Írásának címe: *Magunk reformációja*.

Szilágyballán tartott konfirmációi találkozóról tudósít *Kocsis Ella*, a Református élet rovatban. Ugyanez a gyülekezet a helyszíne az ifjúsági rovatnak is, melyben a ballai bibliahétről olvashatunk.

Negyedik részével zárul Csohány János: Trianon és a Magyar Református Egyház című sorozata az Élő emlékezet rovatban. *Emődi Tamás* ezúttal Hadad és Magyarberkesz műemléktemplomairól szól részletesen, a Hit és kultúra rovatban.

Szilágyosomlyói konferenciáról és Hegyközi presbiterképzésről olvashatunk a Presbiter rovatban, *Fazakas Sándor*, valamint *Tóth Zsigmond* tollából.

A Mozaik rovatban *Csúry István* püspök *Bogya Miklós* igehirdetéseit tartalmazó kötetet ajánl az olvasók figyelmébe. „Levél a börtönből” címet viseli az a cikk, melyben lelkipásztorát szólítja meg egy büntetését töltő atyafi.

A Lélek csendje (2. A szabadtéri imáshely 16. Levél a börtönből 17.

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

Szeptember

1-én Solyomkőváron (Szilágyosomlyói Egyházmegye, Partium) presbiteri konferencia volt társszervezetünk, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetsége szervezésében, a Partiumhoz tartozó egyházmegyék területi tisztségviselőinek szolgálatával.

8-án az Arad-Gáji Református Egyházközség szervezésében presbiteri konferencia volt, melyről lapunk más helyén részletes beszámolót közlünk.

9-én tartotta jubileumi tanévnyitó Istentiszteletét a Sárospataki Református Teológiai Akadémia, melyen Szövetségünket *dr. h.c. Szabó Dániel* elnök, *dr. Szilágyi Sándor* főtitkár és *dr. Judák Endre* presbiterképzési titkár képviselte. A jeles alkalomról lapunk előző számában részletes beszámolót közöltünk.

20-án főtitkári értekezletre került sor a Szövetség irodájában.

22-én Hódmezővásárhelyen tartotta képzési alkalmát csongrádi egyházmegyei területi szervezetünk, melyen lapunk főszerkesztője előadással szolgált az imádkozó Kálvinért.

Ugyanezen a napon – immár 18. alkalommal – a Hegyközpályi Református Egyházközség a Studium Academicum Alapítvány támogatásával presbiteri konferenciát szervezett a Hegyközi Kiszékházhoz tartozó gyülekezetek presbiteri és lelkipásztorai számára.

29-én Rimaszombaton a Szlovákiai Református Keresztény Egyház esperes-gondnoki értekezlet keretében megvitatta és elfogadta a Szlovákiai Magyar Református Presbiteri Szövetség megalakításának lehetőségét. Az értekezleten anyaországi szövetségünket *dr. h.c. Szabó Dániel* elnök, *dr. Szilágyi Sándor* főtitkár és *dr. Judák Endre* presbiterképzési titkár képviselte.

Október

6-án a zsinati székházban immár 3. alkalommal került sor a Magyar Református Nőszövetség által alapított Zsindelyné Tüdős Klára emléklakett és oklevél átadására. A díjat az kapja, aki az elmúlt években kiemelkedően sokat tett a nőszövetségi szolgálatban. Az országban minden évben öt nőszövetségi testvér részeseül ebben a kitüntetésben. Minden egyházkerület jelöl egy-egy főt, és a Nőszövetség Elnöksége is egy főt. Ebben az

esztendőben a Nőszövetség Elnöksége *dr. Voglné dr. Szathmári Ilonát*, Szövetségünk jogtanácsosát jelölte a díjra. Lapunkban interjút olvashatnak a kitüntetett!

Ugyanezen a napon Drávafokon tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk baranyai egyházmegyei területi szervezete. Az alkalmon interjú készült *Nagy Ferenc Józseffel*, Szövetségünk korábbi elnökével. Ez az első lépés a Szövetségünk szolgálatát bemutató DVD előkészítésével kapcsolatban.

Ugyanezen a napon Boldván volt presbiterképző alkalom, abaúji egyházmegyei területi szervezetünk rendezésében.

Ugyanezen a napon a békési egyházmegyei területi szervezetünk konferenciájára Gyulán került sor.

7-én Gombán tartotta képzési alkalmát délpesti egyházmegyei területi szervezetünk, melyről lapunk más helyén részletes beszámolót közlünk.

Ugyanezen a napon Kunhegyesen Szövetségünk nagykunsági területi szervezete a Nőszövetséggel közös konferenciát rendezett.

13-án Nagydorogon, tolnai egyházmegyei szervezetünk presbiterképző alkalom keretében megtartotta területi tisztújítását.

Ugyanezen a napon Budapest-Északi egyházmegyei területi szervezetünk Budapesten, a zsinati székházban tartotta képzési alkalmát.

18-án az Országházban a Keresztény Civil Szervezetek 7. Országos Fórumán Szövetségünket *dr. Szilágyi Sándor* főtitkár képviselte.

19-én és 20-án Kárpát-medencei elnökségi ülés keretében – anyaországi szövetségünk területi vezetői mellett – a határon túli presbiteri szövetségek képviselői is beszámoltak szolgálatuk örömeiről és gondjairól. Az ülés határozatokat fogadott el, melyek megtekinthetők Szövetségünk honlapján.

20-án tartotta képzési alkalmát dél-borsodi egyházmegyei területi szervezetünk a Hejőcsabai Református Egyházközség templomában.

Ugyanezen a napon társ-szervezetünk, a Református Nőszövetség tartotta hálaadó konferenciáját Budapesten, a Dunamelléki Nőszövetség megalakulásának 20 éves évfordulója alkalmából.

21-én Budapesten, az Uránia Nemzeti Filmszínházban megrendezett Reformáció

ünnepi gálán Szövetségünket *dr. h.c. Szabó Dániel* elnök képviselte.

26-án látogatást tett Szövetségünk irodájában Wolfeboro (New Hampshire, USA) ny. presbiteriánus lelkipásztora, *Rev. Dr. R. Blair Moffett* és *Jan Muranty* Varsóból, Lengyelországból. *Dr. Szilágyi Sándor* főtitkár angol nyelven bemutatta Magyarországi Református Egyházunk és benne Presbiteri Szövetségünk életét, szolgálatát, örömeit és problémáit, valamint konzultáltak a határon túl élő református testvérek helyzetéről is.

Ugyanezen a napon Csengerben a szatmári református egyházmegye presbiteri konferenciáján Szövetségünk elnöke előadással szolgált.

November

4-én Nagyvisnyón presbiteri konferenciát tartott Szövetségünk egervölgyi egyházmegyei területi szervezete.

5-én készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

* * *

A PRESBITER 2013. évi szerkesztő bizottsági üléseinek időpontjai: január 21., február 25., április 15., július 8., szeptember 16., november 11.

A szerkesztő bizottság következő ülésének időpontja tehát: **2013. január 21.** Megjelentetésre szánt írásait eddig az időpontig kérjük megküldeni Szövetségünk bármely elérhetőségére.

Vácz Gábor

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Dr. Kelemenné Farkas Márta*, *Dr. Kis Domokos Dániel*, *Kövespataki László*, *Mikó László*, *Dr. Papp Vilmos*, *Dr. Ritoók Zsigmond*, *Vácz Gábor*, *Dr. Viczián Miklós*. Felelős szerkesztő és képszerkesztő: *Dr. PhD Békefy Lajos*. Felelős kiadó: *Dr. h.c. Szabó Dániel*. Tördelés: *Heckmann Tamás*. Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Budapest, Ráday u. 28. Tel./fax: 476-3211. E-mail címünk: szovetseg@presbiter.hu. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 2100 Ft, Európa országai 4200 Ft, a tengerentúlról 4800 Ft. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenntartását szolgáló adományaitak is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében!* Készítette a Rosental Kft. Felelős vezető: a Kft. igazgatója. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza! ISSN 2061-4632 (nyomtatott), ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:

www.presbiter.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével!

Egy példány ára: 350 Ft

Koreai szenteste

Koreai keresztyén testvérünk, **Ji Hong Park** festőművész ihletett lélekkel és ecsettel, de kissé meglepő módon ábrázolja annak a szent éjszakának, s egyben a világtörténelemnek is páratlan eseményét, az Ige testet öltését, Jézus Krisztus születését. Valójában a kép sok mindent elmond nekünk a maga egyszerűségében. Első renden is azt, hogy a testet öltés csodája, a Születés hideg, rideg vad világban történt. Istentől elrugaszkodott világban, ahová Isten elküldötte az igazi világosságot, de ez a világ nem ismerte meg őt, övéi közé jött, de övéi nem fogadták be. Nem volt hely számára a vendégfogadó házban, „hajléktalanként” indult el földi útja. Hőfölte barlang, hulló hópelyhek, hóborította téli faágak a természeti társai a Gyermekek. Ezek nem valamilyen idilli téli tájkép keltekei, hanem a rideg és bűnös világ kemény valóságának az érzékeltekei. De még mást is üzen. Ezen a képen nincsenek ott Krisztus születésének az európai festészetből megszokott figurái: nincs jászol, tehén, szamár, sem angyalok, se pásztorok, se juhcskák. De ott a kép közepén a Gyermeke, akit óvón, imádón nagy tisztességgel vesznek körül az asszonyok, s két – a tisztelet kedvéért vagy a bűn megjelenítésére? – feketébe öltözött férfialak. De mind oda fordulnak

Őhozzá. És a Gyermekekből melegség, egyértelműség árad a világ ridegségében. Fény, bocsánat a bűn fekete kontrasztjára. Igen! Ő az, akiről Ézsaiás jövendölt, Ő az, akiről énekeljük: „Egy vesszőszál felnevekedik Jesse gyökeréről/Ennek gyökerén egy virágocská – úgymond – nevededik, Kin az Istennek, ő szent Atyjának Lelke megnyugszik” (Dics 311,1-2). Ez a szentség, a Lélek megnyugvása Őrajta árad a képen látható Gyermeke-virágocskáról, a Kisdedről, akiben ott van már a teljes váltság, a kozmikus és a személyes, egyéni kiegészítő ereje, titka és ígérete. A hajnali csend országában, ahogyan a távoli ország polgárai nevezik hazájukat, Koreában született alkotáson megfigyelhetjük a koreai lelkiségnek hangsúlyos vonását: ember és természet harmonikus egységét, ahogyan az öreg faágak éppúgy óvják, védik a Kisdedet, mint maga a barlang, s a mindent lassan ellepő puha hótakaró. Az emberek is úgy fordulnak feléje, hogy egész testükkel, tényleges otlétükkel, jelenlétükkel igyekeznek oltalmat nyújtani Neki. Hogy aztán felnövekedvén, Ő legyen a mi védelmezőnk, bajvívónk, oltalmazónk egyetlen és mindenre tökéletesen elégséges golgotai váltságműve által. Koreai keresztyén testvérünk, Ji Hong Park ecsetjével hirdeti ennek a csodálatos és szentséges éjnek, a természetet és az embert megtartásra, megmaradásra, életre egybeölelő titokzatos váltságműnek a kezdeti szépségét és báját, de vonzó erejét is. Adja Isten, hogy a Megváltó Úr Jézus legyen ma is természeti és emberi világunk oltalmazója! Fogadjuk mi is az Ő művét azzal az odafordulással, csodálattal és nyitottsággal, ahogyan a képen látható asszonyok és férfiak. Sokfajta dermesztő hófúvást produkáló, fagyos világunkban is meghitt, szívmeleget nyújtó szép ünnepet kívánok Őbenne, Őáltala minden kedves Olvasónknak!

Dr. Békefy János

Nem értem én

Nem értem én, mert érthetetlen,
miért a csillagfény felettem,
miért az angyal hangja bennem:
„Született néktek Betlehemben
MEGTARTÓ,
KI A JÉZUS KRISZTUS!”

Az angyaléneket visszavisz most
kétezer évre, hol a jászol,
ahol az első szent karácsony,
ahol az ég-küldötte GYERMEK
fénykörében egymásra lelnek
pásztorok és kincses királyok,
s átöleli Benne az ISTEN
az égi és a földi világot.

Én is szerelme foglya lettem.
Nem értem én, mert érthetetlen.

Készülünk a Heidelbergi Káté 450. évfordulójára

KÁTÉ-KVÍZ (III.)

KÉRDÉSEK

- 1 Szentháromságos hitünk hogyan fejeződik ki a Kátében?
- 2 Hány kérdés szól az Atya Istenről, hány a Fiú Istenről és hány a Szentlélek Istenről?
- 3 A keresztről vagy Krisztusról hívnak minket keresztyéneknek?
- 4 Mivégre vagyunk keresztyének? Négy keresztyén feladatunk, melyik kérdés-felelet szól erről?
- 5 Mi az, amin nem váltattunk meg, s mi az, amin igen? Hányadik kérdés-felelet?
- 6 Mi a dolgunk ünnepnapokon? Öt teendők felsorolása. Hányadik kérdés-felelet?

A második forduló megfajtozók névsora: Karmacszi Zoltán, Túristvándi • Kis-Böndi János, Nyíregyháza • Király István, Tiszakeszi • Lapis Viktor • Mészáros Bálint, Miskolc-Alsóváros • Nerada Mátyás, Újpest • Rehor Lászlóné, Vajdácská • Simon István, Miskolctapolca • Sz. Szabó Klára, Miskolc-Hejőcsaba • Székely Tamás, Mernye • Szucsányi Károly, Barabás • Vár-ga Lászlóné, Mernye • Váczi Gábor, Budapest • Zóka Benjám, Pécs-Hird

A válaszokat Testvéreink postai úton a Magyar Református Presbiteri Szövetség irodájába küldhetik el (1092 Bp., Ráday u. 28), illetve e-mailben erre a címre: megamama@freemail.hu. A borítékra, illetve az e-mail tárgy sorába írják be:
Káté-kvíz.
Beküldési határidő:
2013. január 21.
Dr. Békefy-Röhrig Klaudia

Heidelberg egykor